

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 87

София, петък, 23 май

1930 г.

94. заседание

Четвъртък, 22 май 1930 година.

(Открито отъ подпредседателя В. Димчевъ въ 10 ч. 3 м.)

Председателстващъ В. Димчевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Богдановъ Димитъръ, Вълчовъ Вълчо Даскаловъ, Димитровъ Добри, Дръновски Славчо, Икономовъ Димитъръ, Кожаклиевъ Колю, Колевъ Иванъ, Лазаровъ Григоръ Коцевъ, Майеръ Хинекъ, Малиновъ Александъръ, Мечкарски Тончо, Молловъ Янаки, Муравиевъ Константинъ, Мушановъ Никола, п. Николовъ Димитъръ, х. Николовъ Иванъ, Павловъ Борисъ, Паневъ Малинъ, Петровъ Аврамъ Стояновъ, Пупешковъ Цвѣтанъ, Пъдаревъ Никола, Сидовъ Пандо, Стефановъ Стефанъ, Тодоровъ Петъръ и Якимовъ Петъръ)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е разрешило отпуски на следнитъ народни представители:

На г. Пандо Сидовъ — 2 дена и

На г. Кара-Али Мустафовъ — 2 дена.

Следва да се разреши отпускъ отъ Събранието на народния представителъ г. Димитъръ Икономовъ — 2 дена, понеже се е ползувалъ съ повече отъ 20 дни отпускъ.

Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. Марковъ (з. в): Искамъ думата преди дневния редъ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Имате думата.

Г. Марковъ (з. в): Г. г. народни представители! Азъ се обръщамъ къмъ г. министъръ-председателя да го помоля, понеже е последниятъ день отъ сесията, а може би и скоро нѣма да се събере Народното събрание, да отговори на отправенитъ отъ насъ по-рано питания, лично до него, въ връзка съ упражняването на насилия отъ страна на властта.

Т. Христовъ (д. сг): Това е най-важниятъ въпросъ сега!

С. Савовъ (д. сг): Това го остави за банкета!

Г. Марковъ (з. в): Азъ бихъ молилъ г. министъръ-председателя да вземе мѣрки да престане това партизанство, и същевременно да подчертая, че въ последно време, особено около и следъ създаването на новия кабинетъ, въ цѣлата страна е отпочната една система, която не може да се оправдае съ никакъвъ законъ.

Отъ сговориститъ: А-а-а!

Г. Марковъ (з. в): Общински съветници, избрани отъ страна на опозицията, които съставятъ болшинства въ опозиционни общински съвети, ги викатъ въ околийскитъ управления, биятъ ги, каратъ ги да си дадатъ оставките, за да се предизвика разтурянето на тия общински съвети. Същото се върши и съ общинскитъ кметове-опозиционери. Систематически ги викатъ въ околийскитъ управления, налагатъ имъ много голѣми глоби, за да принудятъ въ края на краищата избранитъ отъ общинскитъ

съвети кметове-опозиционери да напуснатъ своитъ мѣста, за да се предизвика сжщо разтурянето на общинския съветъ. Тая система, особено въ последно време, следъ съставянето на новия кабинетъ, се засили.

Азъ питамъ г. министъръ-председателя, понеже, както казахъ, днесъ е последенъ день на сесията, да отговори — това резултатъ на прогласената политика отъ новия кабинетъ ли е и вземалъ ли е известни мѣрки да спре този произволъ, за да могатъ гражданитъ да се отдадатъ на миренъ трудъ и общинскитъ съвети на спокойно творчество?

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министъръ-председателятъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Не зная кое дава поводъ на г. Марковъ да прави такива заключения и да свързва нѣкои нѣща — ако нѣкъде се е случило нѣщо — съ промѣната на кабинета.

Д. Даскаловъ (з. в): Маса телеграми има, г. министре.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Колкото щете телеграми! И вие като направите тукъ една гюрултия, утре — хиляда телеграми. Знаемъ какъ ставатъ тия работи. Вие поне, г. Марковъ, не сте вчерашенъ, уменъ човекъ и знаете какъ ставатъ тѣзи работи.

Г. Марковъ (з. в): Ние бихме желали да нѣма никакви протести.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ако е сериозно това, че вследствие промѣната, подновяването, допълването на кабинета се е завела нѣкаква политика — и ако сериозно г. Марковъ пита — мога да му заявя, че нищо подобно нѣма и не може да има. Ако пъкъ е шега — че азъ като боледувахъ е станало нѣщо, тогава добре, приемамъ. (Възражения отъ земледѣлцитъ) Моля ви се. — Както ще видите, азъ ще поднова моитъ постоянни нареждания. Управлението нѣма абсолютно никакъвъ интересъ — най-малко пъкъ азъ имамъ личенъ интересъ — да се сражаватъ въ едикое си село кой да бжде кметъ, дали да бжде отъ листата на втория Сговоръ, или да бжде отъ тѣзи, които сж въ оранжевата листа. (Възражения отъ земледѣлцитъ) Абсолютно никакъвъ интересъ нѣмамъ.

Сега, понеже ме запитвате, заявявамъ Ви, г. Марковъ, че ще наредя да се издаде окръжно да си гледатъ всички работата.

Г. Марковъ (з. в): Това е добро.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Но Вие знаете въ тѣзи бъркотии съ общински съветници, съ кметове какво става: избрани отъ листата, да речемъ, на Сговора, правятъ комбинации съ опозицията, за да взематъ първото мѣсто, а отъ опозицията правятъ комбинации съ

Сговора, за да вземат тѣ пъкъ първото мѣсто. Сега, отъ тѣзи случаи да се види заключение, че това се дължи на насилие, е неоснователно.

Г. Марковъ (з. в): Това не сж престѣпления.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Азъ Ви увѣрявамъ, ако съмъ въ положение да направя една статистика за тѣзи оплаквания, ще видите, че дори грамадна частъ отъ онѣзи, които се оплакватъ Вамъ, не докладватъ това, което е, . . .

Г. Марковъ (з. в): Ако полицията прави следствието, така ще бжде.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: . . . и искатъ да си запазятъ и друга протекция. Както и да е, азъ нѣмамъ интересъ — заявявамъ го тържествено — и ще заповѣдамъ да оставятъ хората да си избиратъ кметове и сами да си създаватъ постоянни присѣстствия.

Г. Марковъ (з. в): Околийскиятъ началникъ въ Попово, г. министъръ-председателю, е заявилъ, че той нѣма да позволи опозиционенъ кметъ и опозиционенъ общински съветъ въ околията, че ще продължава да разтурва всички опозиционни общински съвети.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Добре, че ми споменахте за Попово. Въ Попово има за околийски началникъ единъ човѣкъ доста улегналъ, който, като е билъ околийски началникъ на много мѣста, противникътъ му сж искали да го задържатъ, защото сж констатирани, че въ изборитъ се е държалъ добре. При това Вие знаете какъвъ е окръжниятъ управителъ въ Шуменъ — единъ крайно лояленъ човѣкъ и внимателенъ къмъ всички оплаквания.

Г. Марковъ (з. в): Жалко е, обаче, че ставатъ тѣзи случки.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Преди всичко не допускамъ, за честта на шуменския окръженъ управителъ, че би оставилъ тѣзи работи безъ внимание, ако вие се отнесете до него.

Г. Марковъ (з. в): Вземете мѣрки да не ставатъ тѣзи работи.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Това, което казвате за Попово, ако го има, ще се оправи.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кознички.

В. Кознички (нац. л): Г. г. народни представители! Депозиралъ съмъ до г. министъръ-председателя следующето питане: (Чете)

„На 10 октомврий 1930 г. се навършватъ три години откогато е обявено военното положение въ Кюстендилския и Петричкия окръжи“.

Е. Начевъ (д. ср): Нѣма още три години — 30 октомврий не е дошълъ.

В. Кознички (нац. л): Значи, още малко има, за да се навършатъ три години. (Продължава да чете)

„Причинитъ, които го предизвикаха, отдавна сж вече изчезнали, макаръ че, споредъ мене, такива нѣмаше и при самото му обявяване.“

„Близко три години казанитъ окръжи живѣятъ подъ изключителенъ воененъ режимъ при действието на военнитъ закони и военнитъ сѣдилища. Тѣ сж откъснати въ правно отношение отъ другитъ окръжи на царството.“

„На нѣколко пѣти правихъ питанья до Васъ и получаваша отговоръ, че скоро, въ много скоро време, ако не се вдигнело военното положение, поне щѣло да се смекчи, колкото се отнася до подсъждността на дѣлата.“

„Въ противоречие на това, Вие, безъ знание и съгласие на Народното събрание, което бѣше въ сесия, на 15 априлъ т. г. („Държавенъ вестникъ“ брой 12/1930 г.) сте издали указъ № 9 отъ 19 мартъ 1930 г. за засилване на това военно положение, като сте вложили положението на двата окръжи съ преследване отъ военнитъ закони и военнитъ сѣдилища и деянията по чл. чл. 149, 179, 288, п. п. 2 и 3, 299, 419, 420, 424, 426, 431, 437, 439, 440, 441, 442, 443, 453, 475 и 530 отъ наказателния законъ.“

„Преди всичко Вие нѣмахте право да сторите това, съгласно чл. 73 отъ конституцията и чл. 106 отъ закона за измѣнение и допълнение на военно-сѣдебния законъ, защото Народното събрание е приело военното положение при издаденъ вече указъ за престѣпленията, които ще се преследватъ отъ военнитъ закони. Вие може да смекчите това положение, да намалите престѣпленията, подсъдни на военнитъ сѣдилища, но да засилвате военното положение, да включвате и други деяния, подсъдни на военнитъ сѣдилища, безъ знание и съгласие на Народното събрание, нѣмате право.“

„Най-после, на какво основание поставяте, щото и нарушенията по чл. 475 отъ наказателния законъ, които се наказватъ съ глоба, да се разглеждатъ отъ военно-полевитъ сѣдилища?“

„Какво Ви накара, щото и деянията по чл. 431 отъ наказателния законъ да ги отдадете на военнитъ сѣдилища?“

„И следъ всичко това, моля да ми отговорите: не е ли време да вдигнете напълно военното положение или, най-малко, да устоите на обещанието си, още отъ миналата година, поне да го смекчите, колкото се касае до подсъждността?“

Моля да ми се отговори на това питане.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Наистина, въ тия два окръжи има военно положение. Наистина, преди 2—3 месеци то се засили до сѣжко подсъждността, въ смисълъ, че подпаднаха подъ подсъждността на военнитъ сѣдилища и известни категорични общински служители и т. н. За това управлението имаше важни причини. Излишно е да навлизамъ въ подробности на цѣлия въпросъ, следъ всичко това, което става, на което ние сме изложени при защита престижа на държавата.

Г. кюстендилскиятъ народенъ представителъ, обаче, ми прави упѣкъ, че това измѣнение, което е станало въ подсъждността съ указъ, правителството не имало право да го направи. Това не е вѣрно, защото винаги, когато се обявява военно положение, било въ отсъствие на Народното събрание, било презъ време на сесия на Народното събрание, предоставя се на надлежитъ органи да определятъ съ специаленъ указъ оная подсъждност, която тѣ намиратъ за умѣстна. Така щото незаслужено ми се хвърля този упѣкъ.

Това, което дава право на г. Кознички да повдигне този въпросъ, това сж нееднократнитъ ми обещания да се смекчи това военно положение. Даже азъ имахъ надежда, че ще мога да го вдигна. Тържествено ви заявявамъ, че смекчение ще направимъ, но не по отношение на общинскитъ длъжностни лица — пѣдари и др. Мисля, че ме разбирате много добре.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Мариновъ.

Х. Мариновъ (з. в): Г. г. народни представители! Преди месецъ съмъ подалъ питане къмъ г. министра на финанситъ, въ което го запитвахъ: не е ли крайно време да се взематъ мѣрки по законодателенъ и по административенъ редъ, за да се премахне допълнителниятъ акцизъ, което ще позволи изваряването на спиртъ на $\frac{2}{3}$ отъ северо-българскитъ вина, които сж останащи, поради кризата и други причини, непродадени? Идваха и делегации предъ правителството, но този въпросъ не се разреши. Азъ съмъ тамъ, че ако не по законодателенъ редъ, то поне по административенъ редъ трѣбва да се премахне допълнителниятъ акцизъ, защото вината сж непродадени, есенята наближава, когато ще имаме нова реколта, и хората нѣма да иматъ къде да сложатъ новото производство, защото сж ангажирани сѣдоветъ Сега, поради горещинитъ, вината ще се развалятъ. Азъ съмъ тамъ, че правителството може да направи това.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Има единъ въпросъ, по който правителството съ голѣма грижа се отнася — той е въпросътъ за пласиране производството на лозята. Съ увеличението на лозята имаме едно грамадно производство, което, за да може що-годе да рентира труда и вложения капиталъ въ лозята, ще трѣбва да намѣри покупатели не само въ вътрешността, но и въ чужбина. Ще трѣбва да се намѣри единъ или другъ начинъ — може би свързанъ съ

известни жертви специално от страна на държавата — за да можем да уредим износа на нашите вина.

Известно е, че било поради недобра обработка, било поради липса на добри изби, една част от нашите вина са такива, че щом не се продадат до настъпването на лътото, се развалят. Едно нещастие у нас е, че почти всички наши вина са болни, макар да имаме отлични грозда. Това е един въпрос от грамадно значение и ще видим как ще го разрешим още тази година. Както много пъти сме разрешавали този въпрос, на вътрно и тази година ще го разрешим. Както каза и г. запитвачът, правителството е властно, когато Народното събрание не е в сесия, да вземе решение по този въпрос, а после, когато се свика Народното събрание, да поиска неговото одобрение.

Д. Гичев (з. в): Да не стане късно?

Министър-председател А. Ляпчев: Моля Ви се, г. Гичев. За тебе ще бъде късно винаги, непременно.

Д. Гичев (з. в): (Възразява нещичко)

Министър-председател А. Ляпчев: Ама аз ти казвам, че за тебе винаги ще бъде късно и ще дойдеш идущата сесия да разпразяш колко бивчи вино са се развалили.

Д. Гичев (з. в): (Възразява нещичко)

Министър-председател А. Ляпчев: Бъди спокоен. Малко приказвам, но във всеки случай повече се грижим от вас за всички хора. Това мога да отговоря на запитвача и обичам да вървам, че той ще бъде доволен.

Х. Маринов (з. в): Искаме да бъде извършено туй, г. министре.

Министър-председател А. Ляпчев: Ще бъде извършено.

Председателстващ В. Димчев: Има думата народният представител г. Илия Георгов.

И. Георгов (р): Г. министър-председателю! Във Видинско има масови глобявания на хората и по повод на това аз бих отправил към Вас едно питане. На времето, когато отправих питането, глобит бяха 600, а сега са станали вече 2.000 л. Глобяват се селяни по всевъзможни измислени претексти.

К. Кънчев (д. сг): От кога и защо?

И. Георгов (р): Не съм длъжен да знам това. — Глобяванията стават по разни измислени предлози. Напр., че известен селянин нямал формален нуждник, нямал формална яма за помя, че кучето му прѣчело на движението. Глобит падат пред мировите съдилища, обаче селяните са принудени да правят заеми, за да внасят парите, а след това да обтжжват актовете за глобит. Това е един страшен тормоз. Особено сега, при тази стопанска криза, когато селяните трябва да търсят пари да плащат данъците си, да плащат и своите задължения, те трябва да правят заеми при големи лихви, за да могат да внесат нужната сума в банката, да вземат свидетелство и да обтжжат акта на полицията. Актове има много смѣшни. Между другите има и такива актове: „Съставя се акт на едикой-си селянин за това, че той нямал торище и други непотрѣбни работи“. Значи, полицията не гледа сериозно на този акт, щом като смѣта торището за непотрѣбна работа. Обикновено глобяват само опозиционери. Когато вторият видински мирови съдия един път ходил въ с. Балей и поискал да отиде по малка нужда, селянинът му казал: „Аз нѣмам нуждник“. Той го питал: „Защо не сте глобен?“ а той му отговорил: „Защото съм сговорист“.

К. Кънчев (д. сг): А бе, бай Илия, недей разпразя тия работи — срамота е.

И. Георгов (р): Провѣрете ги. (Възразения от сговористите) Този терор продължава да се упражнява. Моля г. министър-председателя да ми отговори още днес. (Глъчка)

Председателстващ В. Димчев: (Звъни) Има думата г. министър-председателя.

Министър-председател А. Ляпчев: Г. г. народни представители! Нашето законодателство изобщо се стреми да постави нашата държава въ всичките ония условия, въ които са поставени съвременните държави, съ всичките изисквания на благоустройство, на хигиена и пр. и пр. Вътрно е, че ако нашата администрация се взре въ нашето законодателство и би пожелала да поиска приложението на всичко онова, което е поставено там от това Народно събрание или от друго безразлично, нашето население ще се намѣри въ едно затруднено положение.

Допускам, че на нѣкои мѣста може административните власти да не са схванали, че известни изисквания на законите имат малко възпитателен характер. Аз говоря това, за да си взема бележка от него административните власти въ този смисъл, че тези изисквания на законите ще трябва постепенно да се прилагат. Може нѣкъде нѣкои органи да са проявили по-голяма ревност — аз казвам туй за тяхното уптване, да бъдат по-внимателни. Но ще се съгласите всички, че не могат да се налагат глоби, без да има законно основание. Те ще се провалят.

Сега видинският народен представител г. Георгов знае, че имаше оплакване срещу един околийски началник там, че бил жесток по отношение прилагането постановленията на законите. Аз го отстраних, като го уволних, г. Георгов — и Вие бихте един от ходатаите.

П. Анастасов (с. д): Само това ли? Нѣмало ли е други причини?

Министър-председател А. Ляпчев: Аз съм наредил, щото окръжният управител да уптва околийските началници да действуват по-правилно.

И. Георгов (р): Не го слушат.

Министър-председател А. Ляпчев: Е добре, аз ще дам да се разбере, че трябва да го слушат. Обаче и Вие, г. Георгов, ще се съгласите съ мен, че не бива населението да взема повод от туй, което говорим тук, и да не зачита законите и да ги бравира — има мѣста, където ги бравира.

И. Георгов (р): Всички опозиционери имат въ всичките си нуждници и ями за помя, но, въпреки туй, ги глобяват.

Министър-председател А. Ляпчев: Всички трябва да изпълняват наредбите, които сме постановили тук.

П. Анастасов (с. д): Важното е да не се злоупотрѣбва.

Министър-председател А. Ляпчев: Прав сте.

Председателстващ В. Димчев: Има думата народният представител г. Калоян Манолов.

К. Манолов (зан): Сега, въ края на сесията, аз дължа да подчертая два въпроса, по които трябва да си вземат бележка съответните министри.

Въпреки че са правени декларации от страна на г. министра на финансите, че продажбите на занаятчийски инвентар за данъци се спират, фактът е, че и днес стават такива продажби и се продава занаятчийски инвентар на съвършено низки цени, поради това, че вземанията на държавата са много малки. Напр., продава се на търг една шевна машина на занаятчия и, понеже той има да дава на държавата 1.000 л., щом се получи на търга 1.000 л., тя се продава. По този начин се унищожава благосъстоянието на отделия занаятчия. Ето защо аз смѣтам, че министерството, при тая тежка криза, трябва да направи известни облекчения спрямо занаятчиите въ това отношение.

Ще повдигна вторъ един въпрос, който се отнася до г. министра на търговията.

Г. г. народни представители! Знаете, че на занаятчиите се изпращат червени известия за вноските им въ фонда „Злополука“, и понеже сега се намираме въ най-тежка криза и им се събират такива задължения за 3—4 години, те не могат да ги изплатят, и инспекторите по

труда имъ съставятъ актове и ги глобяватъ. Азъ моля г. министра на търговията да си вземе бележка отъ това и да нареди, щото тия актове да бъдатъ анулирани и да се занимае съ закона за общественитѣ осигуровки, защото той свършено не съответствува на онова положение, въ което се намира сега занаятчицата — злополукитѣ въ отдѣлнитѣ занаятчийски работилници не отговарятъ на злополукитѣ въ фабричнитѣ и индустриалнитѣ заведения.

Моля г. министра на търговията да си вземе бележка отъ това и да разреши този въпросъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): И азъ искамъ думата, г. председателю.

Н. Кемилевъ (д. сг): Разберете, че има да вършимъ друга работа сега.

С. Пѣйчевъ (з. в): Зная, че има да вършимъ друга работа.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Добре, кажете, г. Пѣйчевъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стефанъ Пѣйчевъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): Азъ съмъ отправилъ едно питане на 24 априлъ за това, че на 13 априлъ презъ нощта въ с. Долна-Липница полицията, въ лицето на полицейския приставъ Иванъ Вълчевъ и младшитѣ стражари Петко Петковъ, Пенчо Г. Цинговъ и Пенчо Ст. Цинговъ, отъ Павликени, извърши едно убийство. Освенъ това бѣха бити 17 души отъ сѣщото село. Далъ съмъ питане за това до г. министра на полицията и до г. министра на правосъдието. И досега полицитѣ стоятъ на поста си като служители на българската държава. Цѣлото общество въ нашия районъ се възмущава отъ постѣпката на полицията и смѣта, че действително въ тая страна не съществуватъ закони, понеже вижда, че тѣзи хора, които сѣ извършили убийството, въпрѣки това стоятъ на служба и представяватъ още официалната властъ.

Азъ питамъ г. министра на вътрешнитѣ работи да ми отговори, защо се държатъ още на служба тѣзи лица, които сѣ престѣпници и убийци? Полицейското дознание се води отъ полицията, нѣкой си инспекторъ Ивановъ, и то още не е минало въ рѣцетъ на правосъднитѣ органи, за да поставятъ тѣ всѣкого на мѣстото му.

М. Дочевъ (д. сг): Това е работа на следователя; дѣлото е въ негови рѣце и той е викалъ всички.

С. Пѣйчевъ (з. в): Такива побоища и убийства се вършатъ въ Търновския край, каквито не сѣ били регистрирани при никой другъ режимъ въ България.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Станалото убийство въ с. Долна Липница ще се поясни не отъ менъ, а отъ сѣдебната властъ.

Д. Даскаловъ (з. в): Вие трѣбва да отстраните провинитѣ полицейски органи.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Чакайте. Вчера имаше едно сражение въ Бѣлоградчикъ и е убитъ единъ стражаръ и единъ емигрантъ, а другъ единъ раненъ. Какъ ще ги остраия? Азъ ще ви кажа нѣкои работи за Долна Липница и ще видите кой кого трѣбва да отстрани. Азъ не мога да държа тамъ стражари престѣпници — това нѣма да бѣде — но за нѣкои тѣхни действия, които тѣ сѣ извършили, когато сѣ били въ изпълнение на своя длъгъ, защото имъ е била оказана известна съпротива, азъ не мога току тѣй да ги уволня, понеже станали нѣкому неприятни. Ще видимъ на какво се дължи случката въ с. Долна Липница.

Повтарямъ, следствието по това убийство е въ рѣцетъ на сѣдебната властъ. Тя не може да отгине съ затворени очи тази случка, и онѣзи, които трѣбва да бѣдатъ наказани, ще бѣдатъ наказани.

Но въпросътъ тукъ е другаде. Защо се е дошло до това нещастие въ с. Долна Липница? Вѣрно е, както казва г. Пѣйчевъ, че въ всички разправии тамъ, въ Търновско, сѣ изключение на едно—две села, населението, макаръ и

съ едно или друго политическо разбиране, се е държалъ доста разумно и е избѣгвало каквито и да било крѣвопролития или пакости за еднитѣ или за другитѣ. Но предъ видъ агитациитѣ, които идатъ отъ вънъ, предъ видъ онова, което се нарежда отъ другаде, ще ви изброя нѣколко случая преди 24 априлъ, за да видите каква атмосфера се създава въ Търновска околия специално. (Чете)

„На 9 мартъ т. г. една група комунисти, начело съ Христо Митевъ, отъ с. Долна Липница — ранения и впоследствие починалъ — въ време на богослужение сѣ влѣзли въ църквата и отъ запаленитѣ свѣци на пангара сѣ палили цигари. Сѣ думи сѣ обиждали богомолцитѣ.

„На 12 априлъ т. г. е обрана църквата въ с. Долна Липница. Задигнати сѣ 750 л. свѣцитѣ разхвърляни изъ църквата, свѣтилницитѣ повалени.

„На 11 априлъ е обрана църквата въ с. Патрешъ. Задигнати 100 л., свѣцитѣ разхвърляни.

„На 20 априлъ т. г. е обрана църквата въ с. Дъското. свѣцитѣ разхвърляни. свѣцницитѣ повалени. Одеждитѣ на свещеника изнесени на края на селото и изгорени.

„Въ всички обрани църкви сѣ разбивани кутиитѣ на „Червенъ кръстъ“ и паритѣ задигнати“.

М. Дочевъ (д. сг): (Къмъ земледѣлцитѣ) Както виждате, и въ с. Дъското е обрана църквата, а одеждитѣ на свещеника сѣ изгорени.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Вѣрно ли е това, г. Пѣйчевъ? Тия данни ми сѣ дадени, и вѣрвамъ, че това е така и че никой нѣма да го опровергае. Виждате, прочее, каква атмосфера се създава. Кой насажда тази атмосфера?

Н. Топаловъ (д. с.): Тия, които я защищаватъ!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Тази атмосфера е предизвикала тия стѣлкновения.

Г. Марковъ (з. в): Значи, убийтѣ е виновенъ!

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Добре, ако властѣта е превишила нуждата отъ употребление на оружие, тя ще си понесе отговорността, нѣма да я защищавамъ азъ. Азъ апелирамъ къмъ васъ: изчакайте намѣсата на сѣдебната властъ и въпросътъ ще се разреши.

Но, едновременно съ това, азъ ви питамъ: какво направихте вие, като народни представители отъ тая околия, за да протестирайте противъ тия дивотии, които идатъ отъ вънъ? Кажете! Кѣде се прояви вашето възмущение?

Т. Стоилковъ (д. сг): Не е пълно Вашето сведение, г. министре — тамъ кандилата сѣ сребърни, затова сѣ обрани!

Г. Марковъ (з. в): (Къмъ министъръ-председателя) Всички опозиционни представители Ви телеграфираха.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Какво ми телеграфираха?! За убийството ми телеграфираха, но не за да изкажатъ възмущението си!

С. Пѣйчевъ (з. в): Тѣй, както изнася работата г. министъръ-председателъ, излиза, че се оправдаватъ по този начинъ действията на полицията.

К. Николовъ (д. сг): Това не казва той.

С. Пѣйчевъ (з. в): Вѣрно е, че въ с. Долна Липница, въ Патрешъ и въ моето село се обраха църквитѣ.

М. Дочевъ (д. сг): По заповѣдъ отъ Москва.

С. Пѣйчевъ (з. в): Но вѣрно е и друго: че следъ като се обраха църквитѣ, се пусна слухъ, легенда, че сѣ ги обрали комунистѣтѣ. Дали сѣ си палили цигаритѣ отъ свѣцитѣ или не, не зная. Азъ ходихъ въ с. Долна Липница и направихъ анкета въ присѣствието на общинския кметъ. Най-напредъ повикахъ него и той даде показанията си. Но най-интересни сѣ показанията на агентитѣ, които сѣ били непосредствено пазачи на арестуванитѣ, държани затворени въ клуба на Работническата партия.

Т. Кънчевъ (д. сг): Отдѣ знаете тия подробности?

С. Пѣйчевъ (з. в): Азъ направихъ анкета, за да не попадна въ заблуждение.

Т. Кънчевъ (д. сг): Вие не сте органъ на съдебната власт, за да правите анкети!

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Има власти, които се грижатъ за това. (Възражения отъ земледѣлцитѣ. Глъчка)

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни)

Т. Кънчевъ (д. сг): (Къмъ С. Пѣйчевъ) Вие ще правите анкети! Кой сте вие? Въ дружбашко време можеха да ставатъ тия работи! Вие трѣбва да се обърнете къмъ съдебната власт.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Да, да.

Т. Кънчевъ (д. сг): Анкета прави и се позовава на нея! Това можеше да става въ ваше време, г. Пѣйчевъ.

С. Пѣйчевъ (з. в): Въ моето село се обра църквата, но пари не се откраднаха; взети сж само одеждитѣ на свещеника и сж изгорени на едно мѣсто вънъ отъ селото.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Още по-лошо; значи, не сж разбойници.

М. Дочевъ (д. сг): Не сж разбойници, разбира се.

С. Пѣйчевъ (з. в): Въ моето село съществува една банда отъ 4 момчета, единиятъ отъ членоветѣ на която е синъ на кмета, другиятъ е мой сестринъ синъ. (Оживление) Азъ нѣколко пѣти молихъ кмета да вземе мѣрки и да ограничи тая банда, която си позволи не единъ пѣтъ да обира и хора. Кметътъ не взема мѣрки противъ нея и не я предава на съдебната власт. Сжщата тая банда нанесе смъртенъ побой на единъ общински съветникъ за това, че той заедно съ другитѣ си колеги е излизалъ нощно време да ги пази, за да ги залови. Престѣпленията, които се вършатъ изъ тѣзи села, се приписватъ на комунисти. Въ моето село, обаче, тая банда не се състои отъ комунисти, а отъ младежи, числящи се къмъ Демократическия сговоръ.

М. Дочевъ (д. сг): И тая хубава! Какъ можете да твърдите това, когато се обиратъ църквитѣ въ цѣлия вашъ районъ!

С. Пѣйчевъ (з. в): Не казвамъ, че тая банда е пратена отъ Демократическия сговоръ, но казвамъ, че единиятъ отъ нейнитѣ членове е синъ на кмета.

М. Дочевъ (д. сг): Ти трѣбва да държишъ смѣтка за приказкитѣ си.

Н. Кемилевъ (д. сг): Бай Стефане, ти сега разваляшъ махмурлука си. Сигурно си пиянъ отъ снощи. (Глъчка)

С. Пѣйчевъ (з. в): Азъ смѣтамъ, че незаконно се държатъ на служба органи на полицията, които сж извършили убийство. (Глъчка)

Председателствуващъ В. Димчевъ: (Звъни) Г-да! Времето за питания изтече. Вече повече не позволявамъ да се правятъ питания. Правилникътъ не позволява да се правятъ питания повече отъ половинъ часъ.

Има думата народниятъ представителъ г. Цено Табаковъ.

Ц. Табаковъ (зан): Г. г. народни представители! Азъ нѣколко пѣти се срѣщахъ съ г. министъръ-председателя и го молихъ, каквото е възможно да се направи отъ страна на правителството, за да се смекчи, за да се облекчи участъта на занаятчиитѣ, заети въ производството, защото, ако продължава това положение, тѣ едва ли биха могли да продължаватъ своитѣ занятия и да изкарватъ своя поминѣкъ, като граждани на държавата. Истина е, че както г. министъръ-председателътъ, така сжщо и г. министърътъ на финанситѣ, които най-много иматъ дълга да се справятъ съ тая криза, дадохъ нееднократно успокоявания, че правителството има грижата и че ще вземе бързи мѣрки, за да облекчи тежката участъ на занаятчиитѣ въ производството. Нека бѣда справедливъ и призная, че г. министъръ-председателътъ и неговото правителство направиха опити, обаче нѣщо съществено, което действително да подсили падналитѣ сили на занаятчиитѣ, дребнитѣ търговци и дребнитѣ съществуваня въ държавата, не се направи.

Азъ смѣтамъ, че сега, когато сме въ края на третата редовна сесия, мой дългъ е да напомня тая грижа на вече подновения кабинетъ на Демократическия сговоръ, щото той да се занимае особено съ въпроса за данѣнитѣ и глобитѣ, които безпокоятъ, които тормозятъ и които душатъ тѣзи дребни съществуваня. Вие можете да си представите, г. г. народни представители, какво значи за единъ еснафъ да му се състави актъ и наложи глоба бѣло по закона за осигуровкитѣ, бѣло по закона за хигиената на труда и пр. и да му се взематъ 1.000—2.000 или 3.000 л. глоба.

Лаская се да вѣрвамъ, г. г. народни представители, че г. министъръ-председателътъ — комуто ще бѣде напомняно още нѣколко пѣти, защото нуждата е голѣма, тя ще дойде и до него и той ще я види — ще вземе необходимитѣ мѣрки, за да се направи що-годе нѣщо за облекчение съществуването на занаятчиитѣ и другитѣ дребни съществуваня

Вѣрвамъ — и това е въ дългъ на правителството, на цѣлата управа — че ще положатъ усилия, за да се направи нѣщо, за да бѣде облекченъ тѣхниятъ животъ.

Специално за глобитѣ, вѣрвамъ, че ще се дадатъ нареждания, за да бѣдатъ освободени отъ тоя тормозъ беднитѣ еснафи, беднитѣ търговци и други дребни съществуваня, които непрестанно се оплакватъ отъ тѣхъ.

Сжщото се отнася и до въпроса по закона за гербовия налогъ, който наскоро мина. Въ него се постанови, г. г. народни представители, че за покупко-продажби надъ 1.000 л. трѣбва да се издаватъ фактури. Нима вие не познавате нашитѣ занаятчи, тѣхния манталитетъ и тѣхната грамотностъ? Нима единъ коларъ, който едва знае да се подписва, като продаде едѣа кола за 3.000 л., ще може да издаде фактура? Това е невъзможно. Занаятчиитѣ не могатъ да водятъ нито теветри, нито карнетки, които вие отгънихте, а още по-малко могатъ да издаватъ фактури.

Смѣтамъ, че това сж аномалии, които прѣчатъ, които бържатъ на и безъ това тежкия животъ на тия дребни съществуваня и вѣрвамъ, че правителството ще вземе мѣрки, че г. министъръ-председателътъ ще се съгласи съ своитѣ колеги веднага следъ закриване на сесията да се издадатъ окръжни, които ще уредятъ тѣзи въпроси.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишленостъта и труда.

Министъръ Д. Мишайковъ: Г. г. народни представители! Презъ идущата седмица, вѣроятно, азъ ще се срещна съ представителитѣ на занаятчиитѣ; тогава тѣ ще иматъ случай да ми кажатъ всичкитѣ нѣща, отъ които страдатъ, азъ ще ги изслушамъ, ще разуча работитѣ и ще взема — доколкото е възможно да се взематъ — мѣрки за облекчаване на тѣхното положение.

С. Златевъ (з. в): Г. г. народни представители! ... (Възражения отъ сговориститѣ. Глъчка)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Макаръ че правилникътъ не позволява да говори, нека се изкаже и той.

С. Златевъ (з. в): Толкова души се изредиха, нека и азъ да кажа думата си.

Г. г. народни представители! Моето питане е отпразено до г. министра на външнитѣ работи ...

Н. Кемилевъ (д. сг): Значи, по външната политика е!

С. Златевъ (з. в): ... и се отнася, г. Кемилевъ, за двувластнитѣ имоти по ромънската граница.

Н. Кемилевъ (д. сг): Съгласенъ съмъ, ама не му е времето.

Н. Тоналовъ (д. сг): Това е голѣма лажица, която лапашъ, г. Златевъ, но която не е за твоитѣ уста.

С. Златевъ (з. в): Въ с. Юклий, Кеманларска околия, а сжщо и на много мѣста, отъ собственицитѣ на имоти въ ромънска територия е искано да установятъ своето право на собственост. Протакала се е работата до тази пролѣтъ, когато съ официални документи предъ ромънскитѣ власти сж установили, че тѣ сж собственици на имоти. (Голѣма глъчка)

Министъръ А. Буровъ: Не мога да чувамъ въ то шумъ.

С. Златевъ (з. в): Казвамъ, едва тази пролѣтъ тѣ сж признати като стопани на имоти и пограничните власти сж имъ позволили да ги обработватъ. Обаче, като сж отишли да ги обработватъ, какво сж намѣрили тамъ? Намѣрили сж имотитѣ обработвани отъ нѣкакви куцовласи, каквито сж били настанени на тѣхнитѣ мѣста: въ Аккаданларъ сжществувалъ нѣкакъвъ чиновникъ, който оземлявалъ съ тия имоти ромѣнски бѣжанци, които сж били настанявани тамъ, и българитѣ сж се върнали обратно, безъ да могатъ да обработватъ нивитѣ си, като имъ казали: вие не сте стопани на тѣзи ниви.

До г. министра на външнитѣ работи има подадена молба отъ жителитѣ на с. Юклий. Азъ искамъ да ми отговори г. министърътъ какво е направилъ предъ ромѣнското правителство, за да се установятъ стопанитѣ на тѣхнитѣ имоти, за да могатъ безпрепятствено да ги обработватъ. Защото струва ми се, че само жителитѣ на с. Юклий притежаватъ около 8.000 декара работна земя въ ромѣнска територия, следователно, по-големата частъ — 3/4 отъ имотитѣ имъ оставатъ въ чужда територия и не могатъ да прехранватъ семействата си съ своитѣ имоти.

Моля г. министра да ми отговори какво е направилъ, за да бждатъ възстановени стопанитѣ въ своитѣ имоти.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на външнитѣ работи.

Министъръ А. Буровъ: Г-да! Азъ трѣбва да се извиня, че много мжчно дочувахъ въ тоя шумъ и не разбрахъ за кое село се касае.

С. Златевъ (з. в): За с. Юклий, Кеманларска околия.

Министъръ А. Буровъ: Въ този моментъ не мога да ви дамъ никакви подробности.

Г. Марковъ (з. в): Това не се касае само за туй село. По цѣлата граница има такива имоти на собственици-българи, на които е разрешено да отидатъ да ги обработватъ, обаче като отидатъ, заварватъ на своитѣ имоти други собственици.

Министъръ А. Буровъ: Има и други подобни въпроси, които се проучватъ. Азъ ще си взема бележка и за този случай и ще се направятъ надлежнитѣ постѣпки. Това мога да ви кажа засега. Това е въпросъ, който засѣга не само това село; както ви казахъ, има редъ подобни въпроси, които сж предметъ на изучаване и предметъ на постѣпки. Ще имамъ предъ видъ и това село.

С. Златевъ (з. в): Желяя само да направите своитѣ постѣпки по-рано.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Пристѣпваме къмъ следующата точка отъ дневния редъ — трето четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ търговския законъ относно отсрочката.

Моля г. докладчика да го прочете.

Докладчикъ Д. Буровъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

Председателствуващъ В. Димчевъ: По този законопроектъ има направени предложения отъ народнитѣ представители г. г. Кънчо Кънчевъ и Теодоси Кънчевъ.

Предложението на г. Кънчо Кънчевъ е следното: (Чете) „Новата алинея къмъ § 5 чл. 791в, която гласи: „Дадената на търговеца отсрочка ползува и неговитѣ поржчители, спрямо които, обаче, кредиторитѣ иматъ право да поискатъ отъ сѣда обезпечение на вземанията си чрезъ налагане възбрана върху недвижимитѣ имъ имоти, безъ да представятъ каквато и да било гаранция“ и т. н. се зачерква. (Глъчка)

Х. Баралиевъ (с. д): Какви сж тия предложения на трето четене? Има първо четене, има и комисия.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Чакай, г. Баралиевъ, нѣма да се надвикваме.

Х. Баралиевъ (с. д): Въ последния моментъ не може да се законодателствува така.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. Баралиевъ! Недейте бърза. Чуйте и ще се освѣтлите.

Х. Баралиевъ (с. д): Азъ ходихъ при председателя да прочета предложенията и се освѣтлихъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Това, което се прави, е отъ интересъ на търговцитѣ и на тѣхнитѣ поржчители.

Х. Баралиевъ (с. д): Това е предложението на Кънчо Кънчевъ. Азъ за него приказвамъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ пкъъ приказвамъ за моето. Тогава нека говори г. Кънчо Кънчевъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Нека г. министърътъ да обясни цѣлата работа. (Голѣма глъчка)

Н. Кемилевъ (д. сг): Нищо не се разбира, какво се предлага.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кънчо Кънчевъ.

К. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Моля да има тишина, за да се разберемъ, и ще видите, че не е тѣй страшна работата, нито ще се направи грѣшка — напротивъ, касае се за поправяне на една грѣшка.

Н второ четене онзи день въ § 5, въ чл. 791в, следъ пунктъ пети се прибави отъ комисията една нова алинея, съ която се постановява, че дадената на главния длъжникъ отсрочка, мораториумъ, се дава и на поржчителитѣ, което ще рече, че кредиторътъ не може да се обърне къмъ никой отъ поржчителитѣ да иска вземането си, щомъ като е даденъ мораториумъ на главния длъжникъ, и ще трѣбва да чака изтичането на мораторния срокъ шесть месеца или една година. А какво положение се създава съ това постановление? Първо — и въ комисията се констатира — това постановление наистина съставя едно нарушение на основния принципъ въ закона за задълженията и договоритѣ и въ търговския законъ, принципа на солидарността, по силата на който кредиторътъ има право на изборъ, да се обърне къмъ когото ще — къмъ главния длъжникъ или къмъ поржчителитѣ. Ние счетохме, че може да се примири тукъ нарушението съ необходимостта да се облекчи положението на поржчителитѣ, което става тежко, щомъ се даде мораториумъ на главния длъжникъ и кредиторътъ може да се обърне къмъ поржчителитѣ да се събере вземането. Обаче дойде една делегация отъ представители на банковия свѣтъ, начело съ управителя на Народната банка, тия делегати пристѣпваха на заседанието на комисията и изтъкнаха съображения отъ чисто финансово и кредитно естество, които навеждатъ на заключението, че съ това постановление на новата алинея къмъ чл. 791в, по силата на която, както казахъ, дадената отсрочка на главния длъжникъ ползува и поржчителитѣ, се съпремира, се премахва, става невъзможно кредитирането особено на дребнитѣ търговци, къмъ чиято сѣдба сме особено чувствителни. Защото банкерътъ, едриятъ търговецъ нѣма да даде никакъвъ кредитъ на дребния търговецъ, предъ видъ сжществуването на това постановление въ закона.

Н. Сапунджиевъ (д. сг): (Възразява нѣщо)

К. Кънчевъ (д. сг): Чакайте, г. Сапунджиевъ. Естеството на въпроса е такова, че съ пререкаания нѣма да го решимъ, а само ще събераме.

Щомъ като изтъкнаха това съображение, то се счете отъ комисията за особено мѣродавно. И, като ни изтъкнаха какво положение се създава, комисията счете, че ще бжде добре да се премахне това постановление.

Азъ вземахъ инициативата и направихъ формално предложение, подкрепено отъ 10 души депутати, по силата на което искамъ отъ Народното събрание на трето четене да се постанови премахването на тази нова алинея, по силата на която дадената отсрочка ползува поржчителитѣ, и да си остане старото положение, което, забележете, е усвоено и отъ Върховния касационенъ сѣдъ съ редица решения, което е изразъ пкъъ на едно правно тълкуване на общитѣ постановления на закона за задълженията и договоритѣ и на търговския законъ относно солидарнитѣ задължения.

Затова ще ви моля да се съгласите да приемете това предложение, съ което е съгласенъ и г. министърътъ на правосѣдието, да се премахне тази нова алинея, като си остане старото положение, което, забележете, се корегира съ едно ново предложение отъ г. Теодоси Кънчевъ въ единъ много рационаленъ смисълъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Поповъ.

Г. Т. Поповъ (нез): Г. г. народни представители! По този законопроект на трето четене се иска една поправка въ чл. 791 буква в, която коренно и съществено ще измени онова, което законодателят въ днешния изключителен момент преследва — да се даде едно облекчение именно на длъжникът, да се ползува и поръчителът, за да могат те по-лесно да се справят съ своите кредитори и да уредят доброволно своите задължения.

Какво беше това именно, което се направи по-рано на второ четене и се прие както отъ г. министра, тъй и отъ Народното събрание? Това беше, че докато трае мораторният период, даден отъ съда или по доброволно съгласие на всеки длъжникът, да се ползува и поръчителът и джирантът, за да могат, ако длъжникът не уреди своите задължения презъ този период, те да ги уредят.

Г. г. народни представители! Съ измененията, които ние направихме, въ същност ние гарантирахме, ние искаме да защитимъ кредита. Какъ? Като се наложи възбрана върху имотитъ на поръчителитъ. Какво повече искате отъ това? Но защо ще заставите тия поръчители и джиранти въ 10-дневен срокъ, както искат често пъти банцитъ, да отидат да плащат тия задължения на длъжника и на безценица въ днешното време да имъ се продават имотитъ? Защо?

Н. Кемилевъ (д. сг): Съгласно този законопроектъ, ако азъ дойда въ Вашия магазинъ съ двама поръчители да Ви поискамъ стоки на срокъ, и когато Вие, търговецътъ, знаете, че утре може да се разклати положението ми и да поискамъ едно мораторно отлагане, ще приемете ли тая полица или не? Отговорете ми на тоя въпросъ. Недейте само приказва.

Г. Т. Поповъ (нез): Г. г. народни представители! Принципитъ, които ръководятъ днешното Народно събрание, за да пристъпи къмъ изменение на закона за мораториума, коренно ще се нарушатъ, ще се изменятъ, ако вие отхвърлите това, което завчера се прие на второ четене по същия законопроектъ. Защо именно е така, ще ви кажа сега. Какво е виновна една фирма, която отъ 10—15 години е работила съ известенъ търговецъ въ провинцията, който е билъ винаги редовенъ, изправенъ къмъ нея, и следователно тя е имала основание да продължава да дава стокитъ си въ кредитъ на същия, но въ днешния моментъ, когато бушува една остра криза, този човѣкъ внезапно е изпаднал въ затруднено положение и не може да посрѣща своите полици? Затова, че той е изпаднал въ това положение, трѣбва ли да караме и поръчителя и джиранта, и те да изпадна въ това тежко положение? Трѣбва ли да ги заставиме и те да искатъ мораториумъ, и те да изпадна въ несъстоятелностъ? Целта на законопроекта е именно такава: да предварди, да предпази по-широко маситъ, за да не искатъ всички мораториумъ и да изпадна въ несъстоятелности. Целта на законопроекта е да имъ се даде възможностъ доброволно, докато трае този мораториумъ; самитъ те да се издължатъ — това е въ тяхенъ собственъ интересъ — да не искатъ да скъсатъ съ банцитъ и да имъ се премахне кредитътъ.

Ето защо азъ ви моля, г. г. народни представители, законопроектътъ да остане така, както е гласуванъ на второ четене.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Баралиевъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Г. г. народни представители! Въпросътъ за мораториума засѣга голѣмитъ интереси на едно значително число отъ търговското съсловие у насъ и не биваше — азъ пакъ оставамъ на туй мнение — така прибързано той да се разрешава. Споредъ мене, той трѣбваше да бъде разрешенъ съ единъ специаленъ законъ. Ето, сега, когато ние разглеждаме на трето четене този законопроектъ въ Народното събрание така набързо, вие виждате, какъ се предлага да бъде изменено онова, което е прието отъ комисията. Така се получава една бъркотия и, може би, ще се създаде единъ законопроектъ, съ който, вмѣсто да регулираме положението, ще създадемъ единъ по-опасни положения.

Азъ смѣтамъ, че комисията, когато е приела на второ четене това положение въ законопроекта, и то следъ изслушване на всички обяснения, които се дадоха въ нея, е имала своите съображения. Не бива по никакъ начинъ сега, при третото четене на законопроекта — това е подчертавано тукъ много пъти — да се правятъ предложения, които по същество изменятъ изцѣло законопроекта. На третото четене, както знаете, могатъ да

ставатъ само редакционни поправки, а не могатъ да се правятъ предложения, които по принципъ, по същество отричатъ изцѣло законопроекта. Да се правятъ такива предложения, то значи да се внесе цѣла бъркотия.

Г. г. народни представители! Ние често пъти, заради правния принципъ и теории, изядаме съществото, цѣлата полезностъ на мѣроприятията, които прокараваме тукъ. Ако действително въ тия върховни критически моменти на остра и тежка криза, каквато преживѣва нашата страна, ние признаваме, че има повелителни съображения, които налагатъ да се направи едно изключение по отношение на търговцитъ, . . .

Т. Кънчевъ (д. сг): Но не и на поръчителитъ.

Х. Баралиевъ (с. д): . . . безспорно е, че това засѣга кредита. Ако ние дадемъ отсрочка, мораториумъ на известни търговци, ние го даваме не на търговци, които сѣ фалирали, не на търговци, на които пасивътъ далечъ надминава актива, но го даваме на търговци, на които активътъ далечъ надминава пасива, но които не по тяхна вина, а поради стѣсненото положение, не могатъ да осребрятъ своите стоки, своя активъ, за да излѣзатъ отъ стѣсненото положение, въ което се намиратъ.

Ако ние даваме тази привилегия, това облекчение на главния длъжникъ, на търговеца, съ какво право ние ще отидемъ сега да кажемъ на поръчителитъ: елате вие да плащате вмѣсто търговеца? По този начинъ, г. г. народни представители, ние, вмѣсто единъ несъстоятеленъ, ще обвивамъ въ несъстоятелностъ още двама, трима. Това не бива да става по никакъ начинъ.

Когато въ законодателството се предвиждатъ гаранции, че нѣма да пострадатъ интереситъ на кредиторитъ, сега ние не можемъ да оставимъ кредиторитъ да смачкатъ изцѣло длъжницитъ. Кредиторитъ иматъ право да наложатъ възбрана на всички имоти на поръчителитъ, и, следователно, вземането на кредиторитъ е гарантирано, то ще бъде взето. Важното е кога да бъде взето: дали днесъ, въ този моментъ, за да се продаде на безценица стоката на търговеца и той да бъде обявенъ въ фалитъ, а заедно съ това да повлѣче и поръчителитъ, или това да стане утре или другиденъ, когато търговецътъ ще може да осребри актива си и да плати на своите кредитори.

Ето защо, споредъ мене, това е едно опасно положение, съ което, вмѣсто да изпишемъ вежди, ще извадимъ очи, и затуй на всѣка цена азъ предлагамъ да остане предложението на комисията.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоименъ Савовъ.

С. Савовъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ по този въпросъ съмъ невежъ, но това, което се иска съ предложението на г. Кънчо Кънчевъ — той ми е добъръ приятелъ — не е умѣстно. Ако вие, които приказвате тукъ отъ шестъ месеци за стопанска криза и за стагнация, приемете това предложение, вие ще направите една голѣма грѣшка. Вие ще направите така, щото човѣкъ да не може да намѣри 1.000 л. въ заемъ срещу поръчителя.

Х. Баралиевъ (с. д): Така е.

С. Савовъ (д. сг): Оставете това, което е приела комисията. Кредиторитъ сѣ гарантирани съ еднаквата отговорностъ и на длъжника, и на поръчителитъ. Азъ не разбирамъ това положение: станалъ съмъ поръчителъ на единъ човѣкъ, за да оформи вземането си отъ известна банка, а следъ това вие да дадете отсрочка на длъжника и на мене да продадатъ имота на безценица. (Ржкоплѣскания отъ лѣвницата) Разбира се, длъжникътъ после ще си уреди своя дългъ, а азъ предварително ще пострадамъ! Тогава всѣки на моето мѣсто ще се запита: защо да подписвамъ, за да осигури вземането на нѣкоя банка? По-неже еднакво поематъ отговорността и длъжникътъ, и поръчителътъ, то щомъ длъжникътъ иска отсрочка, тази отсрочка трѣбва да ползува и поръчителя, защото нѣма по-страшна работа отъ тая, да се чака длъжникътъ, а да се държи да плаща поръчителътъ, и поръчителътъ да се хвърли въ този котелъ, както сега се иска да се измени законопроектътъ на трето четене. Това е най-страшната работа. Това причиня да хвърлишъ човѣкъ подъ електрически трамвай, да унищожилъ и децата, и семейството му. Азъ нѣма да гласувамъ за това. Какво билъ казалъ управителътъ на Българската народна банка, какво сѣ казали представителитъ на другитъ банки, то е другъ въпросъ. Ние трѣбва да разсѣждаваме сами, защото ние носимъ отговорностъ предъ тоя народъ. По тоя начинъ вмѣсто да се облекчи кризата, тя ще се затегне още повече.

К. Кънчевъ (д. сг): Позволете две думи за освѣтление. Тази алинея я нѣмаше въ първоначалния проектъ. Предложи я въ комисията г. Алекси Поповъ — на никой тукъ не идваше на умъ. Трѣбваше г. Алекси Поповъ да биде тукъ, за да защити своето предложение и да се поправи тази работа.

Т. Ерменковъ (д. сг): Ше запалите чергата на много поржчителни.

К. Кънчевъ (д. сг): Сѣдебната практика е такава. (Глъчка)

Председателстващъ В. Димчевъ: Моля, тишина, г-да! Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ п. Янчевъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Отъ името на нашата парламентарна група ние се противопоставяме да се приеме това предложение по следнитъ причини. Първо, по формални съображения — не може на трето четене да се измѣни сѣщността на законопроекта. Законопроектътъ цели да подпомогне онѣзи, които се намиратъ въ затруднено положение поради стопанската криза. Но отъ това се разбира масово да се подпомогне, а не на отдѣлни личности, които сѣ прями длъжници. Ако числото на прямитъ длъжници е много голѣмо, то и числото на поржчителитъ е още по-голѣмо. Та по тѣзи формални съображения ние не можемъ да се съгласимъ да стане тази промѣна.

Не сѣ прави господата, които защищаватъ това измѣнение, като казватъ, че споредъ общата теория на правото, споредъ принципитъ, прокарани въ закона за задълженията и договоритъ, поржчителитъ не могатъ да се освобождаватъ. Напротивъ, основенъ принципъ въ гражданското право е, че преди всичко е длъженъ да плаща длъжникътъ, а следъ туй поржчителитъ, и чакъ когато вече не можете да вземете отъ длъжника, тогава ще посегнете на поржчителитъ. Не можете вие да поставяте въ прутежко положение поржчителитъ, отколкото длъжника. Следователно, когато ние даваме облекчение на прямия длъжникъ, когато му даваме мораториумъ, още повече въ време, когато той е въ затруднено положение, но не въ фалитъ, когато знаемъ, че неговиятъ активъ превъзшава пасива му, тогава неговитъ кредитори нѣма защо толкова много да се боятъ и непременно да искатъ, щото въпрѣки основнитъ принципи въ гражданското право, да посегнатъ да се удовлетвори отъ поржчителитъ на прямия длъжникъ. Ето защо смѣтамъ, че тази институция, мораториумътъ, трѣбва да подпомогне всички, както прямия длъжникъ, така и поржчителитъ. Шомъ ние подпомагаме прямия длъжникъ, толкова повече трѣбва да подпомогнемъ и поржчителитъ. И много право ви каза дѣдо Стоименъ Савовъ — той не е юристъ, но той е находчивъ — че въ такъвъ случай вие нѣма да намѣрите поржчителъ и за 1.000 л., когато поставяте въ много потрудно положение поржчителитъ, отколкото длъжницитъ. Кой ще ви стане при това положение поржчителъ? Обратното идва да ви казва банкерскитъ свѣтъ, начело съ управителя на Народната банка — този управителъ, който е единъ отъ отговорницитъ за стопанската криза наравно съ правителството, защото и той носи отговорностъ — той заедно съ банкеритъ идва да се застъпи за кредиторитъ противъ поржчителитъ.

Азъ смѣтамъ, че ние не можемъ да приемемъ нито по формални причини, нито по сѣщество това предложение.

Ползувамъ се отъ случая да направя единъ протестъ отъ името на нашата група, че тогава, когато Народното събрание се занимава тукъ вече нѣколко дена съ законопроекта за мораториума по отношение задълженията на търговцитъ, чийто фирми сѣ завѣрени — значи, които иматъ право да се ползватъ отъ тоя мораториумъ по силата на търговския законъ — толкова повече трѣбваше да направимъ нѣщо за облекчение участъта на всички длъжници въ цѣла България при тази тежка стопанска криза, която всички признаваме, че сѣществуваша. Нищо, обаче, не е направено въ това отношение и тѣкмо затова трѣбва да протестираме, и още повече, че ние, нашата група, поискаме да се премахнатъ глобитъ, а тѣ не се премагнаха. Азъ моля чашъ по-скоро да се внесе едно законоположение, по силата на което българскитъ данъкоплатци да не плащатъ поне глобитъ при тая тежка стопанска криза. (Глъчка)

Председателстващъ В. Димчевъ: Моля, г-да, пазете тишина! Единъ много важенъ въпросъ се разисква. Събранието прилича на пчеленъ кошерь. Нищо не се чува.

Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Хара-ламби Орошаковъ.

Д-ръ Х. Орошаковъ (д): Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се обсъжда, е много важенъ. Азъ съжалявамъ, че нѣмахъ възможностъ да се изкажа въ комисията затуй, защото не бѣхъ въ България. Сѣщо така съжалявамъ, че едва сега мога да взема думата, за да изкажа моето скромно мнение по този въпросъ.

Преди всичко азъ се солидаризирамъ напълно съ онѣзи оратори, които по формалния въпросъ заставатъ на становище, че всички такива важни реформи трѣбва да бѣдатъ обсъждани и решавани отъ комисията и че инцидентно не трѣбва да се взема нито едно решение. Но никога не съмъ билъ привърженикъ на идеята, че на всѣка цена за формата трѣбва да се пожертвува съдържанието. Ако Народното събрание въ последния моментъ съзре, че е направило една грѣшка, която ще е отъ сѣдбоносно значение не за юридическата формула — защото формулитъ ги създава животътъ за живота — но ако ще е отъ фатално значение за самия животъ — конкретно казано, за кредита въ страната — тази грѣшка трѣбва да се поправи.

По правния въпросъ, за значението на солидарността на задължението, мене ми се струва, че нѣма защо тукъ да споримъ. Безспорно е, че поржчителитъ отговарятъ тѣй, както отговаря главниятъ длъжникъ. Ако предпоставкитъ за единъ бенефициумъ, за една привилегия, каквато съставлява мораториумътъ, въ лицето на поржчителя не сѣ дадени, безспорно, не трѣбва да му се даде такъвъ; защото принципътъ е: когато се касае за сѣдебенъ мораториумъ, той трѣбва да се даде само на оногизи, който го е искалъ, но не и на този, който не го е искалъ, който не е мислилъ за него и който нѣма фактическия материални предпоставки за мораториумъ. Но, г-да, ако се касаеше за създаване облекчение въ даденъ моментъ — напр., да се даде единъ законенъ мораториумъ съ огледъ на общитъ стопански условия въ страната — всички тѣзи съображения, които се изказаха въ полза на новия текстъ, биха били уважителни, за да се облекчи стопанското положение на страната, да се спратъ за известно време всички плащания, които иматъ търговски произходъ. Обаче както сега нѣкои господа искатъ да облекчатъ нашето стопанство, като се даде възможностъ и на поржчителитъ да не плащатъ, рѣже се клонъ, на който се седи. Тѣ забравятъ, че нѣма да се ликвидиратъ съ този законопроектъ задължения, които сѣ вече поети, вземания, които сѣ вече уговорени, но ще има да се ликвидиратъ договори, които тепърва ще се сключаватъ. Всѣки единъ търговецъ има нужда отъ кредитъ. И мене ми се струва, че ако ние попитаме търговеца, който борави въ стопанския животъ на страната, дали той би се съгласилъ да се даде, заедно съ отсрочката на главния длъжникъ, такава и на поржчителитъ, той, който е въ най-затруднено положение, би казалъ: „Не“ — защото утре нѣма да намѣри кредитъ.

Г. Т. Поповъ (нез): (Казва нѣщо)

Д-ръ Х. Орошаковъ (д): Извинете. Бждете увѣрени въ това. Това е моето съзнание, това е моето чувство, това е моето разбиране — че само онѣзи търговци, които като поржчителни иматъ задължения, реализирането на които е предстояще, само тѣ могатъ да искатъ мораториумъ и за поржчителя; но онѣзи търговци, които ще искатъ да сключатъ утре една кредитна сдѣлка, тѣ не могатъ да искатъ това, защото въ такъвъ случай, да доведете за поржчителъ и най-голѣмия богатъшъ, никоя банка нѣма да го приеме, шомъ се знае, че като се даде отсрочка на главния длъжникъ, отъ тая отсрочка ще се ползува и поржчителитъ.

Прочее, уважаеми, г. г. народни представители, сѣ огледъ на съображението да се облекчи нашето болно стопанство, азъ смѣтамъ, че такава една мѣрка не трѣбва да се препоръчва и, ако тя по една погрѣшка е взета, ще трѣбва да бѣде отмѣнена.

Тукъ се изказаха съображения ужъ отъ практически характеръ, но азъ ще кажа отъ чисто теоритическо естество, които не ползуватъ никого. Ние дойдохме до съзнанието, че нашиятъ търговски законъ въ неговия дѣлъ за мораториума, респективно за несѣстоятелността, трѣбва да се измѣни, защото отъ прилагането на този законъ презъ редица години констатирахме, че има дефекти. Какво значи тая теоритическа формула — че мораториумъ се давалъ само на онзи търговецъ, чийто активъ е по-голѣмъ отъ пасива? Вие знаете, че in praxi, обикновено става следното: когато се иска мораториумъ, показва се единъ активъ по-голѣмъ отъ пасива, а шомъ се

получи мораториумъ, се изнудватъ кредиторитѣ да сключватъ конкордатъ съ 15—20%, това значи, подъ нормата, установена отъ закона за сключениѣ конкордати. Може ли да се твърди, че е отъ полза за народното стопанство, ако на единъ човѣкъ, изпадналъ въ несъстоятелностъ, се даде мораториумъ, за да повлѣче следъ себе си къмъ пропадане 20—30, 50—60 фирми поради своята недобросъвестностъ? Така че тезата, какво мораториумъ може да се даде само когато активътъ е по-голямъ отъ пасива, е несъстоятелна, защото това е само единъ теоритически аргументъ.

По-нататкъ се изтъкна съображението, че щомъ се давало обезпечение на кредитора, какво длъжникътъ ще плаща щомъ се вдигне мораториумътъ, това било достатъчна гаранция и нѣмало защо да се търсятъ други гаранции. Това е също едно съображение, което не държи смѣтъ за кредитнитѣ условия и за резонитѣ, отъ които се ръководи въобще търговецътъ, не само банката, защото търговецътъ дава на кредитъ стока, а банката дава пари въ заемъ, подъ лихва.

За онзи търговецъ, който е продалъ стока въ кредитъ, все едно ли е дали ще получи паритѣ на падежа или следъ падежа? Безспорно е, че не е все едно, защото когато търговецътъ дава стока въ кредитъ, той разчита, че ще реализира своето вземане на една опредѣлена дата, а ако не получи това, което има да взема, на опредѣлената дата, и той ще трѣбва да иска мораториумъ. Ако длъжникътъ е изпадналъ въ затруднение и ще следва да се ползва отъ този бенефициумъ, който му дава законътъ, тогава поръчителътъ, който е приелъ да поръчителствува при съзнанието, че ще отговаря солидарно съ длъжника, трѣбва да плати, за да облекчи не само този търговецъ, по отношение на който е поето задължение, но за да облекчи цѣлото стопанство, защото търговцитѣ представляватъ една верига, въ която се олицетворява цѣлото народно стопанство. И вие, ако си играете по този начинъ съ интереситѣ на отдѣлнитѣ хора, не трѣбва да забравяте, че тази мѣрка ще засегне българското народно стопанство като едно цѣло.

Ето защо, г. г. народни представители, за да се не парализира кредитътъ въ бъдеще, за да може правилниятъ животъ да способствува за правилното развитие на стопанския животъ; за да може правото ефикасно да способствува за изтъкуването на стопанскитѣ недъзи, азъ подписахъ предложението на г. Кънчо Кънчевъ и ще гласувамъ за отмѣненето на този текстъ, приетъ при второто четене на законопроекта.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народнитѣ представители г. д-ръ Тодоръ Кулевъ.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. ср): Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се разисква, е отъ голѣма важностъ. Не може да се отрече, че има аргументи, както въ полза на едната теза, така и въ полза на другата теза. На насъ сега предлежи спокойно, обективно, безъ да се ръководимъ отъ своитѣ частни интереси, ...

Ц. Табаковъ (зан): Както има хора, които правятъ това.

Д. Гичевъ (з. в): Юрисконсулти на частни банки.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. ср): ... да обсъдимъ въпроса.

Не трѣбва да се изпуска изъ предъ видъ значението на поръчителството и неговата стопанска роля. Ако нѣмаме ясна представа за значението на поръчителството, ние рискуваме да изпадне въ голѣма грѣшка. Обикновено оня, който дава на друго пари въ заемъ, иска поръчителството на едно трето лице, за да се гарантира, че ако прѣмниятъ длъжникъ по една или друга причина не заплати дължимата сума на срока, тя ще бѣде платена отъ неговия поръчител. Ето защо за поръчителъ се взема не всѣко лице, което е готово да стане такъвъ, а само лице, което представлява достатъчна гаранция за това, че ако прѣмниятъ длъжникъ не може да плати на срока дължимата сума, тя ще бѣде платена отъ поръчителя. Явно е, прочее, че поръчителъ се иска, за да се получи гаранция, че задължението ще се изпълни на срока. Оня пъкъ, който става поръчителъ, трѣбва да знае, че той ще плаща, ако лицето, на което е станалъ поръчителъ, не може да плати по каквато и да било причина. Ето защо има една народна поговорка. „Станеш ли поръчителъ, приготи паритѣ, за да плащашъ“.

Но възражава се — това е другата теза — добре, но щомъ споредъ разгледвания законопроектъ на длъжника се дава отсрочка поради това, че неговиятъ активъ е по-голямъ отъ пасива и че кредиторитѣ биха могли да бж-

даты удовлетворени отъ актива — въ такъвъ случай тази отсрочка трѣбва да ползува и поръчителя. На пръвъ погледъ това възражение е много логично. Обаче срещу него кредиторитѣ може да противопостави на поръчителя следното съображение: „Вие станяхте поръчителъ на моя длъжникъ, за да ме гарантирате, че ще ми се плати на срока, и че ако длъжникътъ не може да плати на срока, Вие ще платите“.

Х. Баралиевъ (с. д): Но при нормални условия, не при изключителни условия, като сегашнитѣ.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. ср): „Вие сега искате да се възползватъ отъ отсрочката, която се дава на длъжника. Не, вие ще се възползвате отъ онова право, което ви дава законътъ: Вие най-напредъ ще платите на мене, а после ще застъпите моето мѣсто на кредиторъ спрямо длъжника и вие ще се удовлетворите отъ имотитѣ на длъжника, ако той има такива“.

Г. г. народни представители! Трѣбва да се признае, че отъ гледището на справедливостта и логичността противъ това съображение едва ли би могло да се направи сериозно възражение. Наистина, защо азъ, който съмъ далъ пари подъ поръчителството на едно трето лице, че заетитѣ пари ще ми бѣдатъ платени на срока, ще трѣбва да чакамъ да бѣде ликвидирани активътъ на длъжника? Не е ли по-правилно, по-справедливо паритѣ да ми бѣдатъ платени отъ поръчителя, а той да заеме моето мѣсто на кредиторъ къмъ длъжника? Иначе, какъвъ смисълъ би имало поръчителството, щомъ азъ и отъ него не ще мога да получа паритѣ си на срока въ случай на неизправностъ на прѣмния длъжникъ?

Отъ практическо гледище има и други още аргументи въ полза на тази теза — че поръчителътъ трѣбва да плаща. Какви сѣ тия аргументи? Ние искаме съ този законопроектъ да улеснимъ кредита, за да можемъ да заздравимъ постепенно стопанския животъ, който се намира въ затруднение. Ако прокараме тази наредба, която вече се прие на второ четене и която е съвършено нова, ние, вмѣсто да улеснимъ кредита, ще го затруднимъ, защото щомъ като кредитнитѣ учреждения не сѣ сигурни, че записитѣ на заповѣдъ съ поръчителя ще бѣдатъ ликвидни на падежа, занаяпредъ нѣма да приематъ такива записи. Нѣщо повече: Народната банка заявява, че тя занаяпредъ не може вече да счита като ликвиденъ портфейлъ записи съ поръчителя, ако казаната наредба стане законъ. Съ тази наредба, казва банката, вземанията се отлагатъ съ една година, следователно ставатъ и неликвидни. Това не е капризъ на управителя на Народната банка, както твърди г. Иванъ п. Янчевъ. Може Народната банка да има грѣхове, но тѣ тукъ нѣматъ значение. Управителятъ на Народната банка заяви: „Законътъ за Народната банка ми запрещава да приемамъ неликвиденъ портфейлъ; ако Народното събрание приеме тази наредба, азъ не ще мога да отпускамъ кредити срещу портфейлъ съ поръчителя, понеже той не е ликвиденъ; следователно, вмѣсто да улеснимъ кредита, ще го затруднимъ“.

Същото заявиха и представителитѣ на Сюза на популярнитѣ банки. Това бѣше г. Палазовъ, който, чрезъ министра на търговията, промишлеността и труда, заяви: „Г-да! Съ тази наредба вие поставяте и популярнитѣ банки въ затруднение да могатъ да получаватъ срещу своя портфейлъ кредитъ, защото портфейлтъ на популярнитѣ банки срещу поръчителя нѣма да се приема за реескотиране, следователно, вие ще ни лишите отъ единъ голѣмъ източникъ на кредитъ и ще ни затрудните“.

Заради туй, предъ видъ на тия важни съображения, азъ ви моля да не се ръководите отъ лични интереси, а да имате предъ видъ общитѣ голѣми държавни и народостопански интереси и да гласувате предложението на г. Кънчо Кънчевъ.

Г. Петровъ (нац. л): При това положение, което Вие защитавате, кой ще стане поръчителъ? Кредитътъ нѣма ли пакъ да се ограничи?

Д-ръ Т. Кулевъ (д. ср): Ами досега защо ставаха поръчители?

Г. Петровъ (нац. л): Досега нѣмаше това положение.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. ср): Какъ да нѣмаше? — Нали съ новата наредба се иска да се измѣни досегашното неизгодно положение на поръчителя? — При това азъ трѣбва,

уважаеми г. г. народни представители, да обърнат вниманието ви върху обстоятелството, че ако поръчителът е търговец, той ще може да се ползува направо от законата за отсрочката. Преценете и това положение.

Председателстващ В. Димчев: Моля, тишина, г-да. Има думата народният представител г. Иванъ Хрелопановъ.

И. Хрелопановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ считамъ, че въпросътъ, който се третира тукъ, трѣбва да бѣде разгледанъ отъ две страни. Първо, трѣбва да се разгледа отъ гледна точка на чистото право. Г. Орошакъ и г. Кулевъ защитиха една теза, като изказаха съмнение, дали принципътъ на солидарната отговорност, който е приетъ въ нашия търговски законъ като едно основно начало, нѣма да пострада, когато се приеме отъ Народното събрание новелата, по силата на която се дава отсрочка и на поръчителитѣ, щомъ главниятъ длъжникъ получи такава. Азъ мисля, г. г. народни представители, че принципътъ на солидарната отговорностъ нѣ се нарушава абсолютно никакъ съ приемането на тая новела, заради туй защото ние не унищожаваме солидарната отговорностъ, а само даваме отсрочка, отлагаме изпълнението на задълженията, които иматъ поръчителитѣ, заедно съ задълженията на главния длъжникъ. Така че, отъ гледна точка на правото, азъ не намирамъ, че може да има нѣкакво съображение, което да ни попрѣчи да дадемъ отсрочка на плащанията на поръчителитѣ.

Повдигна се втори единъ въпросъ — въпросъ на кредитъ. Банкитѣ заявили, че тѣзи ефекти, които иматъ подписитѣ на поръчители, нѣма да ги приематъ за реесконтъ. Защо? Защото банкитѣ разчитали на ликвидността на своя портфейлъ, на подписитѣ на поръчители повече, отколкото на подписитѣ на главния длъжникъ — една теза, споредъ моето разбиране, крайно погрѣшна.

Т. Кънчевъ (д. сг): Много право.

И. Хрелопановъ (д. сг): Защото, ако всички ние говоримъ за стопанска криза и за затруднение въ плащанията, единъ основенъ недѣгъ е изтъкванъ и отъ тукъ (Сочи дѣсницата), и отъ тамъ (Сочи лѣвницата), отъ цѣлото Народно събрание, а той е: че когато сѣж се опредѣляли кредити на стопански единици, на стопански предприятия, тия кредити сѣ били давани въ голѣми размѣри. Туй е констатация на всички насть. И щомъ като ние имаме тази констатация, азъ питамъ: къде е най-напредъ вината, ако има такава; къде е заблудата, ако такава сѣществувала, за да се даватъ голѣми кредити? Отговорътъ, г-да, е само единъ, споредъ мене: заблудата е въвеждана най-напредъ отъ тѣзи, които сѣ искали кредити. А кой искаше кредитъ? Искаха го стопанскитѣ единици, търговци и индустриалци, хората, които работятъ въ стопанския животъ. И когато ние по закона даваме облекчение чрезъ отсрочката на тѣзи, които сѣ непосредствени творци на стопанския животъ, на двигателитѣ, защо да не дадемъ отсрочка и на поръчителитѣ, които не сѣ търговци?

Г. г. народни представители! Нашиятъ търговски законъ е копие на унгарския. Ние можемъ да копираме всичко отъ чужбина, но нашата стопанска структура, на една земеделска страна, съ отношения свършено други, е далечъ още да се равни съ Западъ. У насъ търговецътъ е още малъкъ; търговецътъ за своитѣ сдѣлки въ повечето случаи прибѣгва до поръчителствата на хора, които не сѣ търговци. Статистика азъ не зная, но моето убеждение е, че поръчителитѣ въ голѣми размѣри сѣ хора нетърговци; всички тѣ сѣ имали доброто желание да помогнатъ на едни свои добри, приятели търговци, да ги улеснятъ въ създаването на кредитъ. И заради туй, ако застанемъ на базата, че само търговецътъ трѣбва да получава мораториумъ, ние не само че онеправдаваме единъ голѣмъ брой български граждани, които сѣ искали да насърчатъ търговията и търговския обитѣ въ страната ни, но въ сѣщото време създаваме и една основателна уплаха, една паника, бихъ казалъ, въ българското гражданство да не смѣе да става поръчителъ. И когато ние говоримъ, че ще затруднимъ кредита, нека да обмислимъ дали нѣма да го затруднимъ много повече, когато ще създадемъ настроение хората, които иматъ нужда отъ поръчители, да не могатъ да ги намѣрятъ.

Тая новела, която се побиави на второ четене, дава възможностъ на кредиторитѣ на главния длъжникъ, който е поискалъ и му е даденъ мораториумъ, да бждатъ обезпечени въ своитѣ вземания; съ нея ние създаваме една привилегия на кредиторитѣ, безъ да се спазватъ формал-

ноститѣ на закона за гражданското сждопроизводство за даване обезпечение на кредиторитѣ; чисто и просто кредиторитѣ, когато се дава отсрочка, ще кажатъ: г-да сѣднии, ние, кредиторитѣ, искаме да се възложи възбрана върху имотитѣ на тѣзи и тѣзи поръчители — достатъчно е да се направи това искане, да се посочатъ имотитѣ — и сждътъ, съ сѣщото опредѣление, съ което дава мораториумъ, налага възбрана върху имотитѣ на всички поръчители.

Г. г. народни представители! Съ тази привилегия, която даваме на кредиторитѣ, ние имъ създаваме по-добро положение, отколкото е днешното положение, защото при всѣки мораториумъ, щомъ като поръчителитѣ разбератъ, че ще бжде даденъ такъвъ, тѣ иматъ възможностъ да прехвърлятъ много лесно имотитѣ си. Отъ друга страна, при кризата, въ която живѣемъ, търговецътъ трѣбва да внесе мита и гаранции за искане обезпечение съ налагане възбрана, а ние освобождаваме кредиторитѣ отъ даване на всѣкакви гаранции, отъ харчене на всѣкакви пари за налагане възбрана за обезпечение на тѣхнитѣ вземания.

Азъ намирамъ, че тази мѣрка е много целесобразна, тя гарантира кредитора, гарантира и кредита. Ето защо моля г. министра и Народното събрание да се съгласятъ да си остане новелата, която приехме при второто четене на законопроекта.

Председателстващ В. Димчев: Има думата народниятъ представител г. Георги Семерджиевъ.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Отказвамъ се.

Председателстващ В. Димчев: Има думата народниятъ представител г. Петко Разсукановъ.

П. Разсукановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Преди да взема думата чухъ нѣкои другари да казватъ, че това предложение на г. Кънчо Кънчевъ нѣма да успѣе, защото ние всички сме поръчители.

И. Хрелопановъ (д. сг): Никой не е казвалъ това.

П. Разсукановъ (д. сг): Чухъ тукъ нѣкои да казватъ това и, вѣрвамъ, тѣ нѣма да отрекатъ. Вѣрно е, че не бива да се подхлъзваме въ тая опасностъ, като народни представители, съ вдигане на ръце противъ предложението на г. Кънчева по лични съображения, по чувства, а не по разумъ. Страхътъ е голѣмъ но нѣма, както каза г. Хрелопановъ, да създадемъ паника между населението, което като поръчители е застрашено, ако приемемъ забележката на г. Кънчо Кънчевъ — наопаки: опасността е по-голяма, ако приемемъ новелата, която е прокарана при второто четене, и отхвърлимъ предложението на г. Кънчевъ, защото много ясно е, че ще сплѣнемъ кредита на нуждающитѣ се. А бждете увѣрени, че ще го сплѣнемъ, защото кредиторътъ занапредъ не ще отпуща заеми на нуждающитѣ се, както досега, колкото и да сѣ солидни поръчителитѣ. Ако досега не е станало нужда за измѣнение на търговския законъ, за да се подравни поръчителитѣ съ длъжника, да нѣма тая привилегия поръчителитѣ, както много добре обясни това г. Кулевъ, то каква нужда се явява сега да се измѣни законътъ и да се дава тая привилегия и на поръчителя? Нѣкои отъ г. г. народнитѣ представители го мотивиратъ съ стопанската криза. Ако законътъ имаше времененъ характеръ; ако законътъ бѣше само едно предложение, както каза г. Кулевъ и други отъ говорившитѣ, то тогава пб би имало смисълъ да се даде единъ мораториумъ на страната. Но ние правимъ законъ не съ времененъ характеръ. Не бива, г-да, да измѣняваме търговския законъ, защото нѣма съображения, по които да се налага непременно измѣняването му въ тая смисълъ. Търговскиятъ законъ сѣществувалъ отъ толкози години, има и установена юриспруденция на Върховния касационенъ сждъ; признато е, че поръчителитѣ не може да се ползува отъ тая привилегия. И понеже азъ съмъ сигуренъ, че ние ще сплѣнемъ иначе кредита, бихъ ви молилъ да се съгласите да се приеме забележката, която предлага г. Кънчо Кънчевъ. Ако стане обратното; ако наистина остане това, което е прокарано при второто четене на законопроекта, питамъ ви: какво ще стане съ всички тѣзи задължения, които сѣществуватъ досега, преди влизането на този законъ въ сила? Ще има ли обратна сила той, или той ще се прилага само за въ бждеще, спрямо ония задължения, които ще се поематъ за напредъ? Това трѣбва да се изясни както отъ г. министра на правосждието, така и отъ г. докладчика предъ Народното събрание; да се даде едно тълкувание. Защото

то е една голѣма опасност както за сегашнитѣ кредитори, така и изобщо за кредита. Вие всички, които говорите, не отрекохте, че досега ония, които сѣ ставали поржчители, сѣ си отваряли очитѣ и сѣ ставали поржчители на ония, за които сѣ били сигурни, че не ще допуснат да ги замѣстятъ въ плащането, при сегашния режимъ на търговския законъ, безъ привилегията. Азъ смѣтамъ, че законътъ не бива да има обратна сила. И моля и настоявамъ да се съгласите да приемемъ предложението на г. Кънчо Кънчевъ, за което азъ ще гласувамъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Разискванията, които станаха, ме навеждатъ на мисълта, че едно предложение, което е въпросъ на принципъ, на трето четене, независимо отъ тълкуванието на правилника, би следвало да не се допуска. А предложението на г. Кънчо Кънчевъ засѣга единъ принципаенъ въпросъ, защото, споредъ мене, измѣня основитѣ, на които е поставенъ законопроектътъ, внесенъ отъ бившия министъръ г. Кулевъ.

К. Кънчевъ (д. сг): Въ законопроекта нѣма такава нѣщо.

К. Пастуховъ (с. д): Така е приетъ отъ Народното събрание. Вие искате да измѣните едно положение коренно, а не да го корегирате чрезъ добавки или измѣнения. Искате въ противоположностъ да обърнете онова положение, което е прието отъ Народното събрание, било на първо, било на второ четене.

Г. г. народни представители! Мисля, че би било практически тъй да процедираме, но ако вие не се съгласите на това, остава да видимъ какъ стои въпросътъ по същество.

Юридически, азъ не мога да поддържамъ, че отъ гледище на доктрината е установенъ абсолютно този възгледъ, какво възъ основа на принципа на солидарността, въ случаитѣ на мораториумъ, кредиторътъ има право, като е дадена отсрочка на длъжника, въ периода на отсрочката да посегне върху поржчителя. Може да се твърди, че има юриспруденция и че има значителенъ брой юристи, които поддържатъ възгледа, че кредиторътъ може да се обърне за вземанията си къмъ поржчителя, когато на длъжника е дадено отсрочка, преди изтичане на мораторния срокъ. Но, г. г. народни представители, има и противенъ възгледъ, че не може отъ буквата и духа на търговския законъ да се извади заключението, че поржчителътъ е длъженъ да плати на кредитора преди изтичането на срока на мораториума, даденъ на длъжника. Искамъ да подчертая пакъ, че това заключение не може да се извади отъ принципа, легналъ въ закона за задълженията и договоритѣ за солидарността между поржчителя и длъжника. Значи, ако може да се извади и друго заключение, безусловно не може да се смѣта за погрѣшно, че Народното събрание, заставайки на друга позиция, ще върви въ разрѣзъ съ духа на търговския законъ или съ една установена юриспруденция по въпроса.

Ето защо заблуждаватъ се всички онѣзи, които смѣтатъ, че безъ друго отъ духа на закона и отъ юриспруденцията трѣбва да се извади заключение, какво поржчителътъ е длъженъ да плати непременно на кредитора въ всѣко положение и при всички случаи, тъй като съществува едно положение, че отсрочка или мораториумъ може да се дава не съ огледъ на лицето, а съ огледъ на задължението. Въ таквъ случай, ако мораториумътъ се дава съ огледъ на задължението, може да се поддържа, че малка роль, или поне изключителна роль не играе личността, а задължението; съ други думи, ще бѣде важно тогава не дали се дава мораториумъ на длъжника, а дали се дава мораториумъ, отсрочка на задължението. И ако застанемъ на позицията, че се дава отсрочка на задължението, въ таквъ случай принципътъ за солидарността може да си остане, но той ще бѣде приложенъ само следъ като измине срокътъ на мораториума, опредѣленъ отъ съда, въ течение на който не може да се пристѣпва къмъ екзекуция на длъжника.

Г. г. народни представители! Искамъ да кажа, че колкото правни съображения има за едното положение, толкова могатъ да се намиратъ такива съображения и за поддържане на другата теза. Но ние трѣбва да държимъ, азъ бихъ казалъ, и на моралнитѣ съображения, а сѣщо така и на особения моментъ, съ огледъ на който е създадена сегашната новела. Кой биха били моралнитѣ съображения? Азъ оставамъ настрана, г. г. народни представители, въпроса за интереситѣ на кредитора, билъ той

частенъ кредиторъ, отдѣлно лице, или банка — Народната банка или друга, частна банка. Но държете смѣтка и за моралнитѣ съображения. Морално ли е длъжникътъ, който получава сумата, за да си послужи съ нея, когато не плаща и законодателътъ му се притичва на помощъ, да не плати въ единъ опредѣленъ срокъ; морално ли би било поржчителътъ, който не е получилъ нито сантимъ, който е искалъ да услужи на длъжника по едни или други съображения, той да бѣде хванатъ за гушата, той да бѣде екзекутиранъ, неговата къща и неговитѣ имоти да бѣдатъ продадени, за да бѣдатъ защитени интереситѣ на кредиторитѣ, на банкитѣ? Г. г. народни представители! Не би ли било по-морално да се постѣпѣше така: ако действително трѣбва да се държи смѣтка предимно за интереситѣ на кредиторитѣ, на банкитѣ, въ случая, за да не пострада тѣ, които сѣ се обезпечили не само съ подписа на длъжника, но и съ подписа на поржчителя, да не се дава мораториумъ нито на длъжника, нито на поржчителя?

Д-ръ В. Такевъ (д. сг): Така е.

К. Пастуховъ (с. д): Оставете положението, каквото си е била досега: да си плаща длъжникътъ и да си плаща поржчителътъ на общо основание, но не създавате едно аномално положение, което не лежи, досега, въ търговския законъ, а именно да дадете отсрочка на длъжника, една привилегия, значи той да не плати въ течение на една година, а въ това време да екзекутирате поржчителя и да му предоставите правото да се намѣси въ производството, което ще се почне срещу длъжника — право ефимерно, дори когато длъжникътъ би билъ състоятеленъ, а не несъстоятеленъ, тъй като въ сегашно време на поржчителя ще се продаватъ имотитѣ и нивитѣ на безценица и той ще се намѣси като кредиторъ да получи не онова, отъ което действително е лишенъ, не да бѣде обезщетенъ напълно за оная вреда, която въ действителностъ му е причинена, но да бѣде обезщетенъ огчасти. Прочее, моралнитѣ съображения не сѣ да покровителствуваме несъстоятелни длъжници, които е излялъ пари, у когото може да има и недобросъвестностъ, и да злопоставимъ единъ поржчителъ, който му е братъ, който му е роднина, който му е приятелъ, който е искалъ да му услужи, който не е търговецъ, който отива, както казватъ, за приятелство само да изпълни една формалностъ. А добра формалностъ би била тя: единиятъ да яде паритѣ или да се ползува отъ покровителството на закона, а другиятъ да плаща, да се разорява и неговитѣ деца да ходятъ гладни и боси!

Г. г. народни представители! Искамъ да ви обърна вниманието, че трѣбва да държимъ смѣтка и за моралнитѣ съображения, и за справедливостта. Но азъ докаждамъ на следното съображение: защо е създаденъ този законопроектъ, тази новела; защо се внася това измѣнение на досегашното положение? Доколкото разбирамъ, внася се, за да се направи облекчение на длъжника, т. е. при таква затруднение, каквото е сегашното, при бушването на една остра криза да не бѣде разоренъ длъжникътъ, а да бѣде покровителствуванъ. Кого покровителствуваме, г. г. народни представители, съ тази новела? Насъ не ни интересува А. Б. С, насъ ни интересуватъ онѣзи категории лица, които иматъ задължения. Азъ тъй разбирамъ целта на новелата: тѣзи, които иматъ задължения, тѣзи, които иматъ полици, които се намиратъ предъ прага на фалита, да имъ направимъ облекчение, да ги покровителствуваме по законодателенъ редъ, да имъ дадемъ пълна възможностъ да могатъ да се свързватъ, докато изтече срокътъ, да платятъ или да влѣзатъ въ споразумение съ кредиторитѣ си, та дано може да настѣпи по-благоприятно време, да излѣзатъ отъ това положение и да могатъ да платятъ. Ако тѣзи сѣ били съображенията на министерството, азъ бихъ казалъ и на законодателя, който не смѣе да рискува да създаде една обща наредба за мораториумъ — каквато се иска отъ нѣкои страни поради много съображения — но кой е узрѣлъ до мисълта да създаде мораториумъ за задължения, опредѣлени отъ него? — е добре, г. г. народни представители, да дадемъ този мораториумъ на задълженията, което значи да дадемъ мораториумъ и на длъжника, и на поржчителя. Съ това ние не накарняваме принципа на солидарността на задължението, но искаме да посочимъ, че въ този мораториумъ поставяме на еднаква нога и длъжника, и поржчителя.

Г. г. народни представители! Защо ще ни се възразява отъ нѣкои отъ г. г. ораторитѣ, че кредиторътъ е отпусналъ паритѣ съ огледъ на поржчителя? Той не ги е отпусналъ само съ огледъ на поржчителя. Той ги е от-

пусналъ съ огледъ преди всичко на длъжника. И азъ бихъ казалъ, че, при нашитѣ нрави, кредиторътъ, когато дава пари, трѣбва да се интересува отъ положението на длъжника и да гледа той да бѣде преди всичко състоятеленъ и отъ него преди всичко да бѣде удовлетворенъ, та после да върви къмъ поръчителя и къмъ всички лица, които сѣ отишли да услужатъ на длъжника. Ако кредиторътъ не е мислилъ за това, законодателятъ трѣбва да помисли, чрезъ единъ актъ на справедливостъ, като третира всички еднакво. Би било справедливо и непротиворечащо на доктрината ако ние, като създадемъ единъ изключителенъ законъ, който е едно отклонение отъ общото право, отъ общитѣ положения на търговския законъ, който има единъ времененъ характеръ, създадемъ и всички онѣзи позиции, на които биха могли да застанатъ еднакво както длъжницитѣ, така и поръчителитѣ.

Прочее, азъ искамъ да бѣдатъ покровителствувани задълженията чрезъ единъ мораториумъ. Азъ не се обявявамъ противъ новелата, внесена отъ Министерството на правосъдието, и не държа смѣтка изключително за интереситѣ на кредиторитѣ, макаръ да не желая тѣхното пропадане. Недейте мисли, че ние желаемъ пропадането било на Народната банка, било на която и да е частна банка. Ние не сме привърженици на една политика, която ще цели съзнателното разорение на банцитѣ. Но ние, които живѣемъ въ едно изключително положение на икономическо стѣснение, ще предпочетемъ да възложимъ на банки и на кредитори да търпятъ известно време да не упражняватъ правата си, които иматъ по политикѣ, като имъ дадемъ възможностъ, както е казано въ новелата, чрезъ възлагане възбрана на имотитѣ на поръчителитѣ да бѣдатъ обезпечени за вземанията си спрямо длъжницитѣ. Тѣ само ще почакаатъ и нѣма да рискуватъ за своето вземане. Въ таквъ случай ще спечелятъ не само длъжницитѣ. Дайте възможностъ да спечелятъ не, а да не бѣдатъ разорени поръчителитѣ. Ние не трѣбва да бѣдемъ машеха къмъ поръчителитѣ и да оставимъ впечатлението, че въ сѣщностъ законодателятъ покровителствува длъжника, който е получилъ, а иска да разори поръчителя, който не е получилъ нищо. Дайте на поръчителя да се възползува отъ тази привилегия, отъ това снизхождение, отъ тази милостъ на законодателя къмъ длъжника.

Азъ смѣтамъ, че този, който е внесълъ новелата, е държалъ смѣтка за интереситѣ на банцитѣ, доколкото това е възможно съ огледъ на тежката криза, и е дошелъ до едно заключение. Това заключение и ние поддържаме и азъ моля да си остане законопроектътъ така, както е приетъ на второ четене, защото въ противенъ случай ще оставимъ впечатлението, че къмъ едни сме ужъ щедри, а въ сѣщностъ разоряваме поръчителитѣ безъ да фаворизираме дори кредиторитѣ! (Ръкоплѣскания отъ лѣвицата и отъ нѣкои сговористи)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представитель г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въпросътъ е много сериозенъ, за да можемъ така бързо да го минемъ. Всичкиѣ съображения, които уважаемиятъ г. Кръстю Пастуховъ изложи, иматъ голѣмо значение, ако ние имаме по законъ даденъ общъ мораториумъ за всички. Но сега съ специаленъ законъ се създаватъ известни правила за гарантиране по-скоро кредиторитѣ отъ недобросъвестнитѣ длъжници, които, благодарение на досегашната непълна наредба за мораториума, биха желали да използватъ това положение и въ разстояние на шестъ месеца или на една година да платятъ на когото обичатъ, а на когото желаятъ да не платятъ, и въ края на крайщата пакъ да се обявятъ въ несъстоятелностъ, но вече съ изяденъ активъ. Това цели законопроектътъ за отсрочката. Той е исканъ отъ всички търговци, банки, както и отъ всички кредитни учреждения, основани върху кооперативния принципъ, защото много отъ тѣхъ сѣ засегнати.

Г. г. народни представители! Когато ние днесъ говоримъ за положението на поръчителитѣ, недейте забравя, че това интересува не само нѣколко частни банки; това интересува също така и единъ грамаденъ брой кооперативни организации, популярни банки и земеделски кооперативни сдружения, чиято кредитна политика почива на кооперативния принципъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Безспорно, и тѣхъ засѣга.

Р. Василевъ (д. сг): Азъ съмъ въ една кооперативна банка и зная, какво ще последва отъ това положение, което снощи набързо е прието. Това сѣ кредитни учреждения, които въ този моментъ раздаватъ повече отъ 3—4 милиарда лева кредитъ въ България. И голѣма частъ

отъ тия учреждения сѣ спънати, поради тежката криза, отъ маса мораториуми и несъстоятелности. Само въ нашия градъ, Варна, има повече отъ 50 такива. Всички длъжници обикновено сѣ членове и на кредитнитѣ учреждения въ градоветѣ, каквито сѣ популярнитѣ банки. Ами че капиталитѣ на тия кредитни кооперативни учреждения е създаденъ благодарение на спестяванията на много дребни сѣществуваия. Тѣзи спестявания, благодарение на кредита, който иматъ тия учреждения, не сѣ изтеглени, както сѣ изтеглени спестяванията отъ много голѣми частни банки: тѣ си стоятъ тамъ. А голѣмо значение има, г. г. народни представители, тѣзи спестявания да бѣдатъ всѣкога на разположение на вложителитѣ; портфейлтѣ и вземанията на банцитѣ да бѣдатъ ликвидни, постоянно да се връщатъ паритѣ въ тия банки, за да може всѣки да има възможностъ да тегли своитѣ спестявания. Дадете ли сега вие възможностъ и на поръчителитѣ да се ползватъ отъ голѣмата отсрочка, която е една година, то значи, вмѣсто 150, да имате 300 длъжници, които да спратъ своитѣ плащания и да не внасятъ пари въ банцитѣ. А много отъ тѣхъ сѣ достатъчно състоятелни и иматъ възможностъ да плащатъ, но, поради кризата, тѣзи пари нѣма да се събиратъ. Ами кѣде остава тогазъ принципътъ на солидарността и принципътъ за опредѣляне на кредита отъ страна на всѣко едно кредитно учреждение възъ основа подписитѣ и на тия хора, които идватъ да подпомогнатъ прямия длъжникъ, за да получи той известенъ кредитъ? Това е много опасно нѣщо, г. г. народни представители! Лукъ въпросътъ не се касае за интереситѣ на 2—3—5 голѣми частни банки, а се касае за запазване на единъ международенъ принципъ, който не може да бѣде урежданъ съ подобни частични предложения. Азъ нѣмамъ нищо противъ да се приеме единъ законопроектъ, ако признаваме нуждата отъ таквъ, който да даде възможностъ за искане на по-голѣмъ мораториумъ отъ повече хора, но да не се прѣчи за преследване на поръчителитѣ, защото въ противенъ случай ще се спре ликвидността на портфейла въ кредитнитѣ учреждения, което нѣщо е отъ грамадно значение, защото тѣхнитѣ пѣкъ задължения къмъ други кредитни учреждения сѣ изискуеми всѣки моментъ; всѣки денъ Централната кооперативна банка и други кредитни учреждения, които кредитиратъ популярнитѣ банки, могатъ да изискатъ тия последнитѣ веднага да се отчетатъ за своитѣ задължения къмъ тѣхъ. А това положение, при единъ неликвиденъ портфейлъ на популярнитѣ банки, ще спъне тѣхната дейностъ гвърде много. Азъ зная какво е тѣхното положение, защото работя въ една такава кредитна кооперативна банка.

Г. Т. Поповъ (нез): Ако вие приемете да екскутирате поръчителитѣ, тогава, вмѣсто 50 души несъстоятелни, ще имате 1050 души въ Вашия градъ.

Р. Василевъ (д. сг): Азъ моля г. Поповъ да не ме прекъсва. — Можете да бѣдете сигурни, че по този начинъ ще спънете кредитораздаването, защото този, който раздава кредитъ въ тия учреждения, той си прави смѣтка по моралния кредитъ на лицето А и материалния кредитъ на лицата Б и В, които поръчителствуватъ. Тия кредити не се раздаватъ само отъ нѣкои голѣми частни банки и други, които могатъ да злоупотребятъ. Азъ ви казахъ, че отъ кредитнитѣ кооперативни учреждения, основани на кооперативния принципъ, сѣ раздадени 4 милиарда лева въ кредитъ. Това сѣ учреждения, които иматъ по 5—6 хиляди длъжници и двойно повече поръчители. Ами че вие смѣтате ли, че една подобна наредба нѣма да докара въ мораториумъ много и много длъжници и по таквъ начинъ да се спре цѣлѣниятъ този кредитъ, който услужва на стопанството? Защо този, който поръчителствува, който приема да поръчителствува и който знае, че е солидаренъ длъжникъ, да не плаща, когато прямиятъ длъжникъ е спрѣлъ да плаща? Ами че, г. г. народни представители, самиятъ принципъ на солидарностъ предполага това. Нѣма нужда длъжницитѣ да се обявява въ несъстоятелностъ. Ако той не си плати полицата на падежа, кредитното учреждение — което и да е то — ще вземе изпълнителенъ листъ и ще го насочи, безъ длъжницитѣ да е обявенъ въ несъстоятелностъ, къмъ този, който намира, че има най-голѣмо състояние въ този моментъ и отъ който най-лесно може да събере вземането си. Никой не би желалъ днесъ да продава къщитѣ на хората. Ако учреждениято види, че поръчителитѣ иматъ достатъчно срѣдства, за да удовлетвори вземането си отъ тѣхъ, то — безъ да бѣде обявенъ въ несъстоятелностъ длъжникътъ и безъ да му се дава мораториумъ — може да се отчете

направо към поржчителитѣ и отъ тѣхъ да събере вземането си. Това е принципътъ на солидарността. Това е единъ международенъ принципъ, казахъ, и той лежи въ основата на кредита не само у насъ, а въ цѣлия свѣтъ. И ако вие съ частични предложения искате да измѣнявате този принципъ, отъ това ще пострада кредитътъ, г. г. народни представители, а не отдѣлни частни банки. Ще пострада кредитътъ на България. А то е много важно.

М. Дочевъ (д. сг): Отъ тая работа ще пострада дребнитѣ, а не едритѣ.

Р. Василевъ (д. сг): А този кредитъ и безъ туй е по-крусенъ. Вие знаете, че днесъ много мѣчно се взематъ пари въ заемъ, даже съ поржчители; отъ всички банковѣ учреждения много мѣчно се взематъ пари. Поради голѣмия рискъ, въ тази криза, не даватъ кредити. Ако вие по такъвъ начинъ увеличите тѣхния рискъ, и тѣ не сѣ сигурни, че ако единъ отъ тѣхнитѣ длъжници изпадне въ несъстоятелностъ, ще могатъ да гарантиратъ вземането си поне отъ поржчителитѣ, които сѣ 2, 3, 4, 5, 6, а нѣкъде и десети, защото и тѣ ще се ползватъ съ мораториумъ — тогава този кредитъ свършено ще бѣде спънатъ и ще пострада еднакво и производителитѣ, и търговецътъ, и преди всичко цѣлата нация. Ще пострада и кредитътъ въ външно отношение, който е свършено скрупуленъ и съ малкитѣ тия прѣчки можемъ окончателно да го унищожимъ.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ ви моля да погледнете много сериозно на въпроса и да не се увличаме само отъ желанието да помогнемъ на едни лица, които не сѣ виновни, но които, когато сѣ подписали като поржчители, знайтъ, че ще трѣбва да плащатъ. Всѣки, който реши да подпише полица като поржчителъ, трѣбва да знае, че е подписалъ не за форма, а да плаща.

Тѣй че предлагамъ да запазимъ принципа на солидарността.

К. Лулчевъ (с. д): Поржчителитѣ не е длъженъ да плаща. Принципъ е, че преди всичко трѣбва да плаща длъжникътъ.

И. п. Янчевъ (з. в): Отговорете преди всичко на следния въпросъ: кому вие даваме мораториумъ — на търговеца ли, или на сдѣлката, на задължението?

Р. Василевъ (д. сг): Лично на търговеца.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): На търговеца, на отдѣлното лице се дава мораториумъ, а не на задължението. Затова събраженията на г. Пастуховъ падатъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. докладчикътъ, за да даде обяснения.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Г. председателю! Азъ моля преди това народниятъ представителъ г. Теодоси Кънчевъ да развие своето предложение, което е въ тѣсна връзка съ това предложение, което сега се дискутира. Предложението на г. Теодоси Кънчевъ цели известни мѣрки, които трѣбва да бждатъ взети, за да бждатъ запазени интереситѣ и на поржчителитѣ. Затова ще моля да се даде думата на г. Теодоси Кънчевъ, за да развие своето предложение.

Х. Баралиевъ (с. д): Нека се гласува първо това предложение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Предложението на г. Теодоси Кънчевъ се отнася до следното. § 4, както знаете, се отнася до задължението на длъжника да си посѣчва кредиторитѣ. Предложението на г. Теодоси Кънчевъ е, че длъжникътъ трѣбва да посочи и поржчителитѣ си, за да се призватъ както неговитѣ кредитори, така сжщо и неговитѣ поржчители.

Има думата г. Теодоси Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Въ много случаи при тия производства поржчителитѣ чисто и просто се злоупотавятъ, тѣй като кредиторитѣ понѣкога, вмѣсто да дири вземанията си отъ непосредствения длъжникъ, държи отговоренъ поржчителя; и докато поржчителитѣ по пѣтя на регреса получи изпълнителенъ листъ срещу лицето, на което е поржчителствувалъ — на длъжника — на последния и чрезъ мораториумъ, чрезъ производство по несъстоятелността всичко е разграбено

и този човѣкъ, който първоначално се е явилъ да улесни длъжника при сключването на единъ заемъ, не ще може да получи нищо.

Моето предложение се състои въ това: когато единъ длъжникъ иска да получи мораториумъ, заедно съ списъка, който представява за своитѣ кредитори, той трѣбва да представи списъкъ и на поржчителитѣ си, които ще бждатъ евентуално кредитори, обаче много по-късно, следъ като активътъ на длъжника вече е разпилѣнъ и раздаденъ на други кредитори. Защото кредиторитѣ, вмѣсто да отива да се бори при едно производство, отъ което ще получи известенъ процентъ — било при мораторното производство, било при несъстоятелността — той ще атакува направо поржчителя и въ никой случай нѣма да влиза въ производството по несъстоятелността или въ мораториума; той ще каже: „Азъ не се интересувамъ отъ тази работа, азъ съмъ достатъчно гарантиранъ, защото поржчителитѣ е състоятеленъ“.

Ние, подписавшитѣ това предложение, искаме сега да се даде възможностъ на поржчителя да следи мораторното производство въ всички случаи, въ които кредиторитѣ не се интересува, да могатъ неговитѣ вземания да влѣзатъ въ вземанията на този кредиторъ, намѣсто да дири правата си впоследствие. И затуй, освенъ измѣненіята въ предшествующитѣ параграфи, сжщественото, което азъ предлагамъ, това е следниятъ новъ пунктъ къмъ § 791в: (Чете) „Ако нѣкой кредиторъ, вземането на когото е гарантирано съ поржчителство, не участвува въ събирането на кредиторитѣ или — въ случай на несъстоятелностъ — не предяви своето гарантирано съ поржчителство вземане, поржчителитѣ могатъ да участвуватъ въ събирането на кредиторитѣ и въ по-нататѣшното производство на мѣстото на кредитора съ правата на кредиторъ и могатъ, вмѣсто кредитора, да предявяватъ вземането му“. — Защото въ туй вземане ще встѣпятъ впоследствие. — „Въ такъвъ случай съответната частъ отъ полученитѣ суми, както и тази отъ доходитѣ отъ имота на длъжника или отъ упражнението на търговията, се задържатъ и изплащатъ на лицето, което има право да ги получи. Поржчителитѣ могатъ да установяватъ това свое право, освенъ съ сжденбо решение, още и съ всѣко достовѣрно писмено доказателство“.

Това значи, че презъ течение на мораторното производство поржчителитѣ, името на когото фигурира въ представения списъкъ отъ длъжника, който е искалъ мораториумъ, може да влиза въ производството и да замѣства кредитора, който не се интересува отъ това производство, за да запази евентуално своитѣ интереси. А пъкъ досега, за да можеше поржчителитѣ да претендира да получи отъ длъжника вземането си, той би трѣбвало да добие сждебно решение и впоследствие да встѣпи въ правата си на кредиторъ; а докато стане това, било чрезъ мораторното производство, било чрезъ ликвидирание цѣлия активъ, било чрезъ производство по несъстоятелността, на длъжника нѣма да остане нищо. При това този човѣкъ ще губи една-две години по тази работа.

Азъ считамъ, че е една необходима гаранция за защита на кредитора, поради което ви моля да се съгласите съ моето предложение. По такъвъ начинъ ще може що-годе да бждатъ запазени интереситѣ на застрашения поржчителъ съ онази частъ, която кредиторитѣ би получили, участвувайки въ производството на мораториума или несъстоятелността.

Азъ бихъ молилъ, понеже по реда на представянето на предложенията моето предложение е първо, и съ него е съгласенъ и г. министърътъ на правосѣдието, да се постави то най-напредъ на гласуване. Азъ смѣтамъ, че тукъ има не само правни съображения, но и съображения на справедливостъ. Независимо отъ туй става съгласуване на една нова процедура съ туй, което съдържа законътъ.

По другия въпросъ, понеже той се изясни, азъ нѣма да говоря, обаче ще се присѣдиня къмъ аргументитѣ, които изложи г. проф. Кулевъ.

Отъ лѣвицата: А-а-а!

Д. Нейковъ (с. д): Тогава и Вашето предложение ще пропадне.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ поддържамъ моето предложение.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчик Д. Бъровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Много отговорившият, особено г. Разсукановъ, повдигнаха въпроса, дали измѣненіята, които се правятъ въ търговския законъ, ще иматъ обратна сила или ще се прилагатъ само въ бъдеще. Търговскиятъ законъ въ много отъ своите постановления въ главата за несъстоятелността и отсрочката е чисто процесуаленъ законъ и, следователно, би следвало да се мисли, че има обратна сила. Азъ смѣтамъ, обаче, че решенията, които се вземаха въ комисията, засѣгатъ чисто материално-правни постановления; тѣ сѣ съ материално-правни последици и не могатъ да иматъ обратна сила. Тѣ ще бждатъ съ приложение само за въ бъдеще и, следователно, ще уреждатъ случаи, които ще се явятъ отъ сега нататкъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Това е най-важно.

Докладчикъ Д. Бъровъ (д. сг): Шо се касае до предложението на г. Кънчо Кънчевъ, то вчера биде обмислено въ комисията по Министерството на правосъдието и като се вземаха предъ видъ случаитъ, които се срѣщатъ най-често въ практиката — особено популярниятъ кредитъ, който се дава срещу двама поржчители само, и който се различава отъ обикновения търговски кредитъ и отъ голѣмитъ кредити, които се даватъ само съ сконтъ — ние смѣтахме, че е умѣстно да възприемемъ това предложение на г. Кънчо Кънчевъ, защото то ще спъне само популярния кредитъ, който се дава отъ популярнитъ банки. Защо ще спъне този кредитъ? Независимо отъ правнитъ съображения, които се развиха тукъ отъ преждеговорившиятъ — че по този начинъ сѣ измѣненіята, които се правятъ въ търговския законъ, се подкопава една правна институция, установена за солидарнитъ задължения — не може да се изтъкне и стопанскиятъ възгледъ, да дойде той на предна линия, за да подкрепи взетото отъ насъ решение на второ четене, тъй като популярниятъ кредитъ, безспорно, ще бжде подкопанъ. Рѣдко ще се намѣрятъ вече популярни банки, които въ бъдеще съ спокойствие да отпускатъ такъвъ кредитъ.

Тия бѣха главнитъ съображения, които накараха комисията да се съгласи съ предложението на г. Кънчо Кънчевъ, и азъ моля народното представителство да го приеме.

Предложението на г. Теодоси Кънчевъ въ такъвъ случай се явява много умѣстно въ подкрепа на интереситъ на самитъ поржчители. Вамъ е известно, че когато единъ поржчителъ плати дълга на длъжника си, заради това, защото е поржчителствувалъ, той ще трѣбва по сѣдебенъ редъ да осъществи своето регресно или обратно искане отъ длъжника. Това положение, въ което бжде поставенъ длъжникътъ-поржчителъ по сега действующето законодателство, ние го изясняваме и поставяме поржчителя въ едно много по-благоприятно положение съ предложението, което прави г. Теодоси Кънчевъ. Ако нѣкой кредиторъ, който смѣта да се удовлетвори отъ поржчителя, не предяви своитъ вземания, по предложението на г. Теодоси Кънчевъ поржчителътъ има право да встъпи въ правата на кредитора и да изиска съответното, припадащото му се плащане отъ ликвидацията, която ще стане на имуществото на несъстоятелния длъжникъ, ако този поржчителъ удостовери не само съ сѣдебно решение, но и по какъвто да било другъ начинъ предъ сѣда, че е изплатилъ съответната частъ отъ дълга на длъжника.

Д-ръ Х. Орошаковъ (д): Това го има въ закона.

Докладчикъ Д. Бъровъ (д. сг): Вѣрно е, че това го има въ главата за несъстоятелността, обаче за прегледностъ и ясностъ ние вмѣкваме като една нова новела предложението на г. Кънчевъ, което е по-ясно отъ сега действующия търговски законъ — както е уреденъ въ закона въпросътъ за съмнителнитъ, условнитъ вземания.

Р. Василевъ (д. сг): Комисията занима ли се съ предложението на г. Кънчо Кънчевъ?

Докладчикъ Д. Бъровъ (д. сг): Да.

П. Палиевъ (д. сг): Моля, едно обяснение. Какво разбирате подъ израза: „по какъвто и да е начинъ да установи, че поржчителътъ е платилъ“?

Докладчикъ Д. Бъровъ (д. сг): Да удостовери чрезъ надлеженъ документъ, че дългътъ е изплатенъ.

П. Палиевъ (д. сг): Съ писменъ документъ ли?

Докладчикъ Д. Бъровъ (д. сг): Да, съ разписка отъ кредитора, защото по досега действующия законъ регресното право трѣбва да бжде облѣчено въ сѣдебно решение.

Д-ръ Т. Кулевъ (д. сг): Нѣма нужда отъ сѣдебно решение. Всѣкакъвъ документъ е достатъченъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Г. г. народни представители! Направиха се две предложения. Азъ смѣтамъ, че едното предложение замѣства другото. Предложението на г. Теодоси Кънчевъ замѣства напълно или отчасти предложението на г. Кънчо Кънчевъ, защото се извади новата новела, която се прие на второ четене. Прието пъкъ предложението на г. Кънчо Кънчевъ, тогава ще бжде замѣстено предложението на г. Теодоси Кънчевъ. Дветъ предложения съвмѣстно не могатъ да съществуватъ.

Азъ ще ви дамъ една малка история по този законопроектъ. Преди всичко известно ви е, че азъ не съмъ авторътъ на този законопроектъ, но напълно се солидаризирамъ съ главната задача, която се преследва съ него.

Каква е била целта на автора на този законопроектъ? Азъ считамъ, че целта е била не само да се покровителствуватъ кредиторитъ, не само да се създаде бързина въ процедурата за разглеждане на въпроситъ по мораторнитъ искания — въ съществуващата сега по търговския законъ процедура — но и друга целъ, друга задача: да се прегарантира търговецътъ-длъжникъ предъ кредитнитъ учреждения, да му се даде възможностъ да получи по-голѣмъ кредитъ, за да се спаси отъ възможността да премине веднага къмъ фалитъ; дава му се по-голѣма възможностъ да помисли за своето икономическо състояние, дава му се по-голѣмъ срокъ да възстанови своитъ финанси, да удовлетвори своя кредиторъ, а така също и да избави своя поржчителъ. Какъ? Срокътъ се продължава — отъ шестъ месеца става по-голѣмъ; дава се вече право на кредиторитъ сами да встъпятъ не въ онѣзи права по старото положение — само сѣдѣтъ да се занимава — но сами кредиторитъ да изработятъ единъ планъ, съгласието на длъжника, по кой начинъ той смѣта да повдигне своето икономическо състояние, за да излѣзе отъ бедственото си положение и чакъ следъ това сѣдѣтъ, съобразно съ този планъ, одобрява дали да му даде исканата отсрочка или не; когато по-рано това не ставаше. И ако, по настоящия законопроектъ, сѣдѣтъ и кредиторитъ констатираатъ, че действително това лице злоупотрѣби или не е въ състояние въ мораторния срокъ да излѣзе отъ своето безизходно положение, веднага минава къмъ обявяване въ несъстоятелностъ.

Значи, избавя се, първо, длъжникътъ отъ възможността да изпадне веднага въ несъстоятелностъ и, второ, дава му се възможностъ предъ кредитнитъ учреждения да покаже, че може да се избави отъ това положение, за да му дадатъ по-голѣмъ кредитъ. Тѣй че по този начинъ настрѣчваме кредита.

Азъ мисля, че смисълътъ на този законопроектъ е да подпомогне на търговцитъ и на еснафитъ въ сегашната голѣма кредитна криза. Поради това, при второто четене на законопроекта се направиха известни измѣненія отъ голѣмо значение. Преди всичко навсѣкжде махнахме думата „ликвидиране“ и я замѣнихме съ думитъ „планъ, одобренъ отъ неговитъ кредитори“, защото, когато дойде ликвидацията, длъжникътъ вече е стигналъ степенята на несъстоятелностъ. По този начинъ даваме възможностъ на кредиторитъ и на сѣда — а съ предложението на г. Теодоси Кънчева даваме възможностъ и на поржчителитъ — да се интересуватъ за сѣдбата на длъжника, и ако видятъ, че той злоупотрѣбвява или че не е въ състояние да изпълни задълженията въ ладения му отъ сѣда срокъ, или да му продължатъ срока, или веднага да го обявятъ въ несъстоятелностъ.

Казахъ, че трѣбваше малко история по този законопроектъ. Ние приехме на второ четене тази новела, за която толкова много спорихме. Онзи денъ въ комисията, която заседаваше следъ като се вдигна заседанието на Камарата, бѣ повдигнатъ отъ г. Алекси Поповъ единъ чисто юридически въпросъ: предъ видъ създадената касационна практика, за която ви говори г. Кулевъ и г. Орошаковъ, може ли да се спира солидарната отговорностъ по отношение на лицето, на което е дадено право на мораторно изплащане, и да се прилага тая солидарна

отговорност спрямо поржчителя? Този въпрос, обаче, се повдигна съ известен страх, че ще дойдем въ стълкновение съ главния принцип на солидарната отговорност. Тамъ бѣше и г. Януловъ, и той бѣ единъ отъ първитѣ, които подхвърлиха този въпросъ. Тогава се натъкнахме на другъ по-голѣмъ въпросъ: когато целта на законопроекта е да даде възможностъ, при тази стопанска и кредитна криза, на кредитнитѣ учреждения, на банцитѣ, да иматъ по-голѣма вѣра въ търговеца, че нѣма да се мине веднага къмъ неговата несъстоятелностъ, а му даваме единъ по-дълъгъ срокъ, за да може да излѣзе отъ тежкото положение, дали нѣма да спънемъ кредита на търговеца, когато кредитнитѣ учреждения видятъ, че даваме една особена привилегия на поржчителя, който въ сжщностъ е главното лице, на което даватъ заемитѣ?

Г. Петровъ (нац. л): Хайде де! Заради Васъ, който сте ми поржчитель, банката ми дава паритѣ!

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Моля, г. Петровъ, нека се изкажа. Може да не бждете съгласенъ съ мене, но както виждате, този въпросъ е много важенъ и затова моля да се изслушваме съ внимание.

Това предложение се прие на второ четене. Ние всички се ржководѣхме не отъ правния принципъ и даже, ако щете, не толкова и отъ кредитнитѣ нужди, а отъ чувството на справедливостъ. И затова казахме: какъ е възможно да дадемъ отсрочка на главния длъжникъ, а на поржчителя да не дадемъ? Натъкнахме се на едно принципиално противоречие и трѣбваше да видимъ кжде трѣбва да направимъ сжществени измѣнения — защото настоящиятъ законъ е изключителенъ — въ съответнитѣ наредби, които не сж прости формули, както каза г. Барлиевъ.

Принципътъ за солидарната отговорност, г-да, има своето значение въ търговското обращение и въ елементитѣ на търговскитѣ ефекти — записа на заповѣдъ и полината. Ако нѣма солидарно задължение, тѣ не сж вече търговски ефекти. Въз основа на тоя имъ реквизитъ, на това имъ качество, тѣ славатъ вече разнѣнна бумага въ търговския свѣтъ и кредитътъ на лицето, което длъжи тая бумага, се сконтирва отъ лице на лице. Ние бихме се натъкнали на една формула, съ която можемъ да спънемъ цѣлото търговско обращение. Но както да е, това предложение се прие.

Обаче вчера г. министърътъ на търговията, доста възбуденъ, дойде при мене и ми каза, че ималъ оплаквания отъ търговци и банкери, че съ този законопроектъ щѣли сме да спънемъ кредита, вмѣсто да го улеснимъ. Макаръ че нѣмамъ право между второто и третото четене на законопроекта, безъ ваше решение, да внисамъ въ комисията даденъ въпросъ, азъ я свикахъ.

П. Миновъ (з. в): Не вдигайте цѣлата завеса.

Министъръ д-ръ К. Милановъ: Нѣма нищо страшно, ако кажа това. Въ живота си досега нѣмамъ такива петна и нѣма да ги допускамъ сега отъ това мѣсто. — Въ комисията дойдохъ управителътъ на Народната банка и г. министърътъ на финанситѣ и дадохъ своитѣ обяснения относно опасността, за която се говори толкова много отъ г. Орошакова, отъ г. Ради Василевъ и отъ други. Управителътъ на Народната банка ни каза: „Ако дадете подобна привилегия, така, както е въ приетата вече новела, не само нѣма да улесните, но ще спънете кредита. Какъ ще приема, г-да, азъ на сконтъ и реесконтъ полици при тази новела въ закона, когато ние се основаваме главно на поржчителя? По този начинъ ще накарате търговеца да не може да дохажда при насъ. Ние не можемъ, освенъ да се позовемъ на поржчителитѣ, понеже не знаемъ какво ще стане съ длъжника“.

Г. г. народни представители! Не можемъ да не вземемъ потъ внимание туй авторитетно мнение. Тамъ бѣше и г. Алекси Попочъ и той самъ се убеди, че действително тая опасностъ сжществува, че по този начинъ можемъ повече да подбиемъ кредита, вмѣсто да го повдигнемъ. Заради туй, макаръ че бѣше миналъ законопроектътъ на второ четене — това нѣма значение отъ формално гледище — той ме помоли да заявя отъ негово име, понеже той отжтствува по семейни причини, че оттегля предложението си. Въ всѣки случай, и той самъ се убеди въ безполезността и опасността на тая новела, която прокаралъ.

Г. г. народни представители! Каго се присъединявамъ къмъ дветѣ предложения, които се направиха отъ предго-

ворившитѣ, длъженъ съмъ да направя нѣко възражения по отношение опасноститѣ, които се рисуватъ.

Най-напредъ не съмъ съгласенъ съ разбирането на солидарността, споредъ г. Пастухова. Солидарността има предъ видъ несъстоятелността на длъжника въ всѣко положение. На длъжника се дава заемъ именно поради кредитоспособността на поржчителя, противъ когото кредиторътъ може да се обърне веднага, въ всѣко положение. Даже въ последния моментъ, когато длъжникътъ изпадне въ несъстоятелностъ, нѣма нужда кредиторътъ да екзекутира прямия длъжникъ, а прибѣгва къмъ поржчителя.

И. п. Янчевъ (з. в): Тогава нѣма нужда отъ подписа на длъжника.

П. Палиевъ (д. ср): Това сж само приказки!

Министъръ д-ръ К. Милановъ: По този въпросъ нѣма споръ. На всѣки случай, азъ не мога да се съглася съ обосноваването, което г. Пастуховъ даде въ защита на неговитѣ възгледи, нито Касациониятъ сѣдъ е съгласенъ съ това обосноваване, нито другъ нѣкой може да се съгласи. Това сж доводи, изложени предъ Камарата, за да се направи да пропадне предложението на г. Кънчо Кънчевъ.

Но азъ се питамъ: такова ли е предложението, както ни го рисува г. Пастуховъ? По-предшното положение ли е нормално, или сегашното? Нормално е старото положение, г. г. народни представители! А какво е старото положение? Съ това ще отговоря на г. Стоиенъ Савовъ, а сжщо и на господата, които казваха, че сега ще накараме хората да се сплашатъ и да не поржчителствуватъ.

Кога се поржчителствува? Ако длъжникътъ е платежоспособенъ и има достатъченъ кредитъ, никой заемодавецъ не ще иска поржчители отъ него; но когато той нѣма тия качества, става преосигуряване чрезъ поржчители. Принципътъ на солидарността дава възможностъ да се осигури кредиторътъ. Отъ длъжникъ, който е състоятеленъ, не се иска поржчитель — иска се поржчитель отъ длъжникъ, който не може да плаща. Тамъ намиратъ гаранция кредитнитѣ учреждения. Следователно старото положение, което даваше право на кредиторъ въ всѣко положение да посегне било върху длъжника, било върху поржчителя, е нормалното положение. Какво правимъ днесъ? Правимъ нѣщо анормално. Съ едно изключително постановление, като даваме известна отсрочка на прямия длъжникъ, правимъ известно ограничение и на солидарната отговорност. Вмѣсто поржчителътъ, следъ като кредиторътъ се удовлетвори отъ него, да отиде да сѣди длъжника, съ предложението на Теодоси Кънчевъ му даваме право да влѣзе предварително въ масата на несъстоятелността, даваме право да се задържатъ отъ длъжводителя паритѣ, които поржчительтъ е заплатилъ, докато му се изплати цѣлиятъ дългъ; даваме още право, ако кредиторътъ не желае да участвува въ несъстоятелността, поржчительтъ да встъпи като кредиторъ. Ние правимъ едно изключение; следователно, анормално е сегашното положение. Защо ще се плашатъ поржчителитѣ? Напротивъ, сега тѣ сж по-осигурени. По-рано трѣбваше да се плашатъ, когато нѣмаше тѣзи наредби. Въ по-раншитѣ наредби нѣмаше никакви ограничения за кредиторъ да се обърща къмъ когото ще, при наличността на едно солидарно задължение, и пакъ се намираха поржчители. Сега ще се намиратъ още повече, защото поржчителитѣ сж гарантирани отчасти.

Освенъ това, азъ моля да се направи една разлика, за която загатна г. Кулевъ. Новелата, която се прие при второто четене и отмѣняването на която се иска сега, целѣше да запази отчасти поржчителитѣ, които не сж търговци. Това се имаше предъ видъ и при разискванията, които станаха въ комисията. Защо? Защото ако единъ търговецъ, който е станалъ поржчитель, се намѣри въ положение да не може да плаща, той може веднага да премине въ мораторно състояние, но поржчительтъ, който не е търговецъ, а е земеделецъ или другъ, не може да направи сжщото. Заради туй именно приехме тая новела. Сега, съ приложението на г. Теодоси Кънчева, ние избавяме поржчителя отъ нуждата да води процесъ срещу прямия длъжникъ, ако кредиторътъ се е удовлетворилъ отъ него, а веднага, съ една разписка или съ какъвъ да е документъ той встъпва като кредиторъ. Ако кредиторътъ не предави вземането си, поржчительтъ има право да влѣзе въ масата на несъстоятелността, да встъпи като кредиторъ. Тѣй че сега даваме известни привилегии на онзи поржчитель, който не е търговецъ.

Присъединявамъ се напълно къмъ предложението на г. Кънчо Кънчевъ за отмишването на тази нова алинея — за да не издъбе, че ще извадимъ очи, вмѣсто да изпишемъ вѣжди — обаче съ условие да се приеме предложението на г. Теодоси Кънчевъ, което запълва една празнота и дава една привилегия и на поржчителитѣ. (Ржкоплѣскияния отъ сговориститѣ)

Председателстващъ В. Димчевъ: Ще се гласува.

На първо мѣсто е предложението на г. Теодоси Кънчевъ, което той прочете. То се отнася до два параграфа — § 4 и § 5 — и, за системностъ, ще трѣбва да се раздѣли на две части, като най-напредъ ще гласуваме онази частъ, която се отнася до § 4, и следъ това другата частъ, която се отнася до § 5.

Предложението, което се отнася до § 4, е следното: (Чете) „Въ § 4, пунктъ 4, следъ думата „вземания“, се добавя „и поржчителитѣ по тѣхъ“, а думата въ сѣщия пунктъ „тѣхъ“ се замѣства съ „кредиторитѣ“ — което ще рече, че къмъ обикновенитѣ кредитори се приравняватъ и поржчителитѣ.

Които приематъ предложението на г. Теодоси Кънчевъ по § 4, съ което е съгласенъ и г. министърътъ на правосъдието, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Втората частъ отъ предложението на г. Теодоси Кънчевъ се отнася до § 5. Той предлага следното: (Чете)

„Въ чл. 791-а, третиятъ редъ, следъ думата „кредиторитѣ“ се прибавя „и поржчителитѣ“.

Въ чл. 791-б, къмъ пунктъ първи, се добавя „и на поржчителитѣ на тѣхнитѣ вземания“.

Въ чл. 791-в се добавя новъ пунктъ втори — като нумерацията на следващитѣ пунктове се измѣнява съответно — съ следния текстъ: (Чете)

„Ако нѣкой кредиторъ, вземането на когото е гарантирано съ поржчителство, не участвува въ събранието на кредиторитѣ или — въ случай на несъстоятелностъ — не предави своето гарантирано съ поржчителство вземане, поржчителитѣ могатъ да участвуватъ въ събранието на кредиторитѣ въ по-нататъшното производство на мѣстото на кредитора съ правата на кредиторъ и могатъ, вмѣсто кредитора, да представяватъ вземането му. Въ такъвъ случай съответната частъ отъ полученитѣ суми, както и тази отъ доходитѣ отъ имота на длъжника или отъ упражнението на търговията, се задържатъ и изплащатъ на лицето, което има право да ги получи. Поржчителитѣ могатъ да установяватъ това свое право, освенъ съ съдебно решение, още и съ всѣко достовѣрно писмено доказателство“.

Които сж съгласни съ това предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Следъ това ще гласуваме предложението на г. Кънчо Кънчевъ — новата алинея къмъ § 5, чл. 791в, която гласи: „Далената на търговеца отсрочка ползува и неговитѣ поржители, спрямо които, обаче, кредиторитѣ иматъ право да поискатъ отъ сжда обезпечение на вземанията си чрезъ налагане на възбрана върху недвижимитѣ имоти, безъ да представятъ каквато и да било гаранция“ и т. н. да се зачеркне.

Които приематъ това предложение, съ което е съгласенъ г. министърътъ на правосъдието, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, . . .

Отъ лѣвицата: Меншество е! (Глъчка)

Председателстващъ В. Димчевъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да! Понеже се оспорва вотътъ, ще гласуваме повторно съ ставане на крака.

Седнете по мѣстата си, г-да!

Които приематъ предложението на г. Кънчо Кънчевъ, моля, да станатъ на крака.

Отъ лѣвицата: Меншество е! (Ржкоплѣскияния)

Председателстващъ В. Димчевъ: Моля единъ отъ г. г. квесторитѣ да преброи станалитѣ г. г. народни представители.

Т. Кожухаровъ (д. сг): Явно меншество е.

Х. Баралиевъ (с. д): Да се гласува противното.

Квесторъ Е. Начевъ (д. сг): (Следъ преброяване на станалитѣ народни представители) Гласуватъ прави 86 души.

Председателстващъ В. Димчевъ: Гласуватъ прави 86 души.

Отъ лѣвицата: Не е вѣрно! (Възражения. Глъчка)

Председателстващъ В. Димчевъ: (Звъни) Моля, г-да! При нужда квесторитѣ се явяватъ въ помощъ на бюрото на Камарата.

Х. Баралиевъ (с. д): Да се гласува противното.

Председателстващъ В. Димчевъ: Които сж противъ предложението на г. Кънчо Кънчевъ, моля, тѣ да станатъ на крака. (Цѣлата опозиция и частъ отъ сговориститѣ ставатъ прави)

Отъ лѣвицата: Болшинство е, болшинство е! (Ржкоплѣскияния)

Председателстващъ В. Димчевъ: Моля, г-да. Преброихте ли ги, г. квесторе?

Квесторъ Е. Начевъ (д. сг): Болшинство сж. (Глъчка)

П. Палиевъ (д. сг): (Къмъ лѣвицата) Не разбирате, г-да, какво правите. Това е ужасно!

Председателстващъ В. Димчевъ: Предложението на г. Кънчо Кънчевъ не се приема. (Ржкоплѣскияния отъ лѣвицата)

Които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ търговския законъ относно отсрочката, заедно съ току що приетитѣ предложения на г. Теодоси Кънчевъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

(Вж. прил. Т. II, № 92).

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за разрешаване на Столичната община да сключи заемъ въ размѣръ 2.800.000 л. отъ фонда „Обществени осигуровки“ и пр.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Г. Кръстевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за разрешаване на Столичната община да сключи заемъ въ размѣръ 2.800.000 л. отъ фонда „Обществени осигуровки“ при Министерството на търговията, промишлеността и труда, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 93)

Пристъпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение закона за разрешаване на Шуменската, Поповската и Търновската градски общини да сключатъ заеми.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Г. Кръстевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ В. Димчевъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение закона за разрешаване на Шуменската, Поповската и Търновската градски общини да сключатъ заеми, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 94)

Пристъпваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — попълване състава на парламентарнитѣ комисии.

Бюрото на Камарата предлага следнитѣ лица за членове на разнитѣ парламентарни комисии.

По Министерството на народното просвѣщение, вмѣсто г. Димитъръ Мишайковъ — г. Атанасъ Канишевъ.

Които приематъ тази промѣна въ състава на тази комисия, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

По Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, вмѣсто г. Иванъ Харизановъ — г. Димитъръ Христовъ.

Които приематъ тази промѣна, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Въ бюджетарната комисия, вмѣсто г. Георги Данаиловъ — г. Славейко Василевъ, и вмѣсто г. д-ръ Кънчо Милановъ — г. д-ръ Тодоръ Кулевъ.

Които приематъ тази промѣна, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

По Министерството на търговията, промишлеността и труда, вмѣсто г. Димитъръ Мишайковъ — г. Цвѣтко Бошовски.

Които приемат тази промѣна, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

По Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, вмѣсто г. Петко Стайновъ — г. Рашко Маджаровъ.

Които приемат тази промѣна, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

По Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, вмѣсто г. Григоръ Василевъ — г. Иванъ Харизановъ, и вмѣсто г. Петко Стайновъ — г. Рашко Маджаровъ.

Които приемат тази промѣна, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Въ комисията по провѣрка на изборитѣ, вмѣсто г. д-ръ Кънчо Милановъ — г. Момчо Дочевъ.

Които приемат тази промѣна, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ следующата точка пета отъ дневния редъ — **избиране членъ на ефорията „Братя Евлоги и Христо Георгиеви“ на мѣстото на г. Димитъръ Мишайковъ.**

Бюрото на Камарата ви предлага за членъ на ефорията, вмѣсто г. Димитъръ Мишайковъ, който стана министъръ на търговията, промишлеността и труда — г. Рашко Маджаровъ.

Които приемат това предложение, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ следующата точка шеста отъ дневния редъ — **одобряване предложението за разрешаване на Светата Рилска обителъ да сключи новъ договоръ съ дружество „Българска горска индустрия“ за концесионна експлоатация на рило-манастирскитѣ иглолистни гори — продължение разискванията.**

Има думата г. министърътъ на земледѣлнето и държавнитѣ имоти.

Министъръ Г. Василевъ: Г. г. народни представители! Азъ съжелявамъ, че времето е много напреднало и поради това трѣбва да съкратя нѣщо отъ изложението, което искахъ да ви направя по този въпросъ. Вие изслушахте ораторитѣ отъ разни страни върху едно минало отъ 30 години относително цѣлия комплексъ на рило-манастирскитѣ гори, който е обектъ на договори, които постоянно се промѣняватъ въ течение на тия 30 години.

Излишно е, по моето мнение, да се връщамъ на миналото, когато днесъ е фактъ, че отъ цѣлия комплексъ на тѣзи гори досега сѣ изсѣчени повече отъ 80%, а може би и 85%. Следователно, всички онѣзи мнения или съвети, или указания, които народното представителство даде по въпроса за експлоатацията на гората, или за нейното запазване, или за нейното залесяване, се отнасятъ до една малка частъ, която е останала отъ тази гора.

Въ последния договоръ, който сега подлежи да бѣде измѣненъ — ако Народното събрание даде своето съгласие — има, обаче, една съществена клауза, която освобождава концесионера „Горска индустрия“ да носи отговорностъ за нарушения, защото самиятъ манастиръ, тъй да се каже, изсѣчалъ гората, а концесията получава само готовия материалъ. Тази клауза, приета въ 1923 г., е наложена поради голѣмитѣ и силни влияния отсамъ и отатѣкъ, поради ангажменти, поети преди 9 юний, но не фиксирани въ договора, а фиксирани въ една дълга и широка кореспонденция, върху която нѣма да се спирамъ. Тази клауза е вече освободила самия концесионеръ да отговаря за евентуални сериозни нарушения. Съ това азъ искамъ да изчерпя първия въпросъ, който е същественъ.

Въ дадения случай има три възможности: или да анулираме концесията, или да оставимъ днешното положение, или да разрешимъ да се сключи новиятъ договоръ.

Ако бихме се съгласили да анулираме тази концесия, азъ съмъ съвършено загриженъ и изплашенъ за послѣдитѣ отъ това и съмъ убеденъ, че правителството и самата Св. Рилска обителъ ще иматъ голѣми неприятности, а евентуално — и голѣми отговорности. Азъ мисля, че никой юристъ, който сериозно би изучилъ въпроса, не би могълъ да даде подобно мнение: да се анулира концесията. И колкото азъ искрено и много да ценя мнението на компетентнитѣ техници-лесовъди по въпроса за експлоатацията тамъ, когато тѣ казватъ, че е желателно да се направи анкета, да се намѣри единъ модусъ, за да се анулира договорътъ, тамъ и тѣ самитѣ сѣ безпомощни, защото не сѣ юристи и се страхуватъ да поематъ отговорностъ. Тѣ не казватъ, че държавата и Св. Рилска обителъ могатъ безнаказано да унищожатъ концесията, но казватъ: „Намѣрете нѣкакъвъ модусъ“. Да, ще намѣримъ модусъ, но ако дойдемъ до нѣкой арбитражъ, тогава ще

имаме по-голѣми разисквания и отговорности и тогава никой нѣма да каже: азъ поемамъ отговорността за това решение, а всѣки ще каже: „Защо е стигнала работата до тамъ?“

Ето защо азъ не бихъ могълъ да ви препорѣчамъ въ никой случай добросъвестно да се съгласите да анулираме тази концесия, въпрѣки всички основателни критики или дефекти въ стария или новия договоръ.

Следователно, остава ни да избираме между дветѣ възможности: да оставимъ стария договоръ или да приемемъ новото измѣнение.

Оратори отъ опозицията изтъкнаха извънредно обективно — и азъ имъ благодаря за това — най-главнитѣ клаузи на стария и новия договори. Очевидно е, че би могло да се направи нѣщо по-добро, ако Рилската св. обителъ е била по-грижлива къмъ себе си. Очевидно е, че и държавата би трѣбвало да бѣде по-грижлива къмъ сѣдбата на горитѣ и къмъ интереса на населението и да не допуска клаузи като тая, която има въ стария договоръ — че концесионерътъ не е длъженъ да се грижи за залесяването на изсѣчената гора и че има право да се повръща, за добиването на цѣлото количество дървесна маса, което има право да изсѣче, още единъ пътъ въ гората въ този срокъ до 1939 г.

Споредъ стария договоръ, нѣма създаденъ фондъ за залесяването, нѣма създадено нищо. Проектно-договорътъ съкратява срока на експлоатацията отъ 7—8 години на 4 години. Изсичането става наистина по-бързо, но нѣма да има повръщане въ сѣчената единъ пътъ гора. Анонимното дружество „Българска горска индустрия“ отстъпва и се отказва отъ 25.000 куб. метра дървесна, здрава правостояща маса, годна да осеменява, което не е достатъчно отъ гледна точка на науката, обаче е нѣщо съществено и важно. Само че би трѣбвало да бѣде повече. Има и едно ново постановление: то е, че се образува единъ фондъ за залесяване. Съ този фондъ ще разполага държавата. Този фондъ по проектно-договора възлиза на 5.250.000 л., отъ които 3.000.000 л. фиксирана сума внася дружеството; къмъ тѣхъ се прибавятъ още 2.250.000 л. — които се получаватъ отъ 5% за фонда „Културни мѣроприятия“ — та ставатъ 5.250.000 л. По мнението на моитѣ компетентни органи — макаръ че азъ нѣмамъ време да изуча въпроса, както бихъ желалъ да направя това, заварихъ това решение — една сума минимумъ отъ 10 милиона лева е необходима, и то употребена добросъвестно, за да може площта, която подлежи на изкуствено залесяване, да бѣде залесяна.

И. Януловъ (с. д): Нѣма да ви стигнатъ 5.000.000 л. Съ 5 милиона лева нѣма да свършите работа.

Министъръ Г. Василевъ: Азъ казвамъ 10.000.000 л.

Т. Стойковъ (д. ср): Това е да се тури началото, Вие, г. Януловъ, разбирате тия работи поне!

Министъръ Г. Василевъ: Значи, ще има една сума отъ 5 милиона и четвъртъ на разположение за изкуственото залесяване на оная площъ, която подлежи на залесяване. По смѣтката на компетентнитѣ мои органи, казахъ, сѣ необходими за това минимумъ 10 милиона лева.

И. Януловъ (с. д): Откъде ще вземете другитѣ 5 милиона лева?

Министъръ Г. Василевъ: Въпросътъ е сега, какво можемъ да направимъ ние, за да можемъ да върваме добросъвестно, че залесяването ще бѣде извършено и то не на книга, а на самото мѣсто, че ще бѣде напълно разумно, навременно, действително изпълнено въ времето, което се предвижда отъ нашитѣ компетентни лесовъдлесници — въ 5 годишния срокъ? Азъ отговарямъ: нѣмамъ нищо черно на бѣло нарѣка отъ заинтересованата Рилска св. обителъ. Тя заявява сега категорично, че ще набави необходимата до 10 милиона лева сума въ фонда за залесяването.

И. Януловъ (с. д): Нека подпишатъ.

Министъръ Г. Василевъ: Азъ, обаче, заявявамъ предъ васъ — това е първиятъ ми дебютъ, иначе не бихъ могълъ да искамъ гласовѣтъ ви за това решение — че ако наистина Св. Рилска обителъ не изпълни своето обещание, азъ поемамъ ангажмента да сезирамъ Народното събрание да добави тая сума отъ сумитѣ, които Св. Рилска обителъ има да получава отъ концесионера.

И. Януловъ (с д): Много добре!

Министъръ Г. Василевъ: Това е максимумът, което азъ мога да направя. Понеже се говори по въпроса за залесяването, азъ бързамъ да заявя, че действително отъ 50 години насамъ, кога повече, кога по-малко, е залесявано извънредно небрежно и фактически залесяване въ България има извънредно малко. Нѣма защо да си кривимъ душите: минали сж много режими, много министри на земледѣлието, много речи сж държани, много доклади сж правени отъ лесничейтъ, обаче залесяване има извънредно малко. Това е може би най-черната точка въ дейността на Министерството на земледѣлието. Азъ за прѣвъ пѣтъ поемамъ това министерство и смѣтамъ, че единъ министъръ на земледѣлието трѣбва да положи най-голъма грижа, за да направи нѣщо за своята страна. И азъ ви заявявамъ, че по отношение на Св. Рилска обителъ и рилскитѣ гори поемамъ ангажментъ предъ васъ — не само ангажментъ, но да ме съдите, като една проба на обещание — че ще направя всичко възможно, и отъ голѣма почитъ къмъ Св. Рилска обителъ, и отъ голѣми симпатии къмъ населението и селата, които познавамъ отъ дълги години. Азъ зная Рила, Кочериново, Бараково, билъ съмъ въ Бараково, когато бѣше на турската граница, когато бѣха тамъ пограничниѣ постове, и азъ нѣма да позволя това поле, кѣдето единъ декаръ тютюнище струва 40.000 л., да се покрие съ пѣськъ и да стане едно затлачено мѣсто. Азъ нѣма да позволя да стане това. Азъ ще искамъ вашето съдействие и ще се опанямъ на вашето довърне и на вашата подкрепа.

Моля, следъ тия обяснения, като единичкъ изходъ, да одобрите предложениа ви договоръ, и ви увѣрявамъ, че ще проуча сериозно въпроса, ще изпълня това, което ви казахъ и ще докладвамъ за стореното предъ Парламента въ най-близко време, ако бжда тогава министъръ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има предложение, подписано отъ нужното число народни представители, съ следното съдържание: (Чете) „Народното събрание отлага предложеното решение за новъ договоръ по съченето на рилскитѣ гори отъ дружеството „Горска индустрия“, докато се съгласува тоя новъ договоръ съ постановленията на закона за горитѣ и жизнения общественъ интересъ да се запазятъ отъ опустошение горитѣ, и възлага на Министерството на земледѣлието да анкетира кой е позволялъ и защо е търпѣно изсичането на 50% повече материалъ, отколкото стариятъ договоръ е опредѣлилъ“.

П. Палиевъ (д. сг): Кой го прави?

Г. Марковъ (з. в): 70 души народни представители.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Начело съ Васъ?

Подпредседателъ: **В. ДИМЧЕВЪ**

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които приематъ тоза предложение, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Които одобряватъ предложението, съ което се разрешава на игумена на Св. Рилска обителъ да сключи новъ договоръ съ дружество „Българска горска индустрия“ за концесионната експлоатация на рило-манастирскитѣ иглолистни гори, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 95)

Пристигваме къмъ следующата, седма точка отъ дневния редъ — одобряване предложението за оправдаване даденитѣ залози за обезпечение износнитѣ митни и други бери на добитѣка отъ Родопитѣ и Пиринъ-планина, който презъ есенъта на 1928 г. е билъ изкаранъ на зимна паша въ Бѣломорието.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Кръстевъ (д. сг): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 105)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Които одобряватъ предложението за оправдаване на даденитѣ залози за обезпечение износнитѣ митни и други бери на добитѣка отъ Родопитѣ и Пиринъ-планина, който презъ есенъта на 1928 г. билъ изкаранъ на зимна паша въ Бѣломорието, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 96)

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Имамъ честъта да ви съобщя, че всички закони и всички решения, които сж приети отъ Народното събрание, Негово Величество ги е утвърдилъ.

Имамъ честь сжщо така да ви прочита следното отъ Негово Величество: (Чете)

„На основание чл. 130 отъ конституцията упълномощавамъ Ви да закриете отъ мое име третата редовна сесия на двадесетъ и второто обикновено Народно събрание. София. 22 май 1930 г.“ Собственорочно подписалъ: „Борисъ III“.

Г. г. народни представители! Пожелавамъ ви възстановяване на силитѣ въ предстоящитѣ месеци. При нужда, можемъ да се съберемъ и по-рано, но, когато и да се съберемъ, желая да се видимъ тукъ съ подновени сили, ободрени и въ весело настроение, като Богъ даде добра жътва на българския народъ. (Продължителни ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Закривамъ заседанието.

(Закрито въ 13 ч.)

Секретаръ: **Г. КРЪСТЕВЪ**

Началникъ на стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Отпуски, разрешени на народните представители:
Пандо Сидовъ, Кара-Али Мустафовъ и Димитъръ Икономовъ 2097

Питания: 1) отъ народния представителъ Георги Марковъ къмъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно насилия отъ страна на полицията въ Поповска околия надъ опозиционни общински съветници, за да си даватъ оставките. (Развиване и отговоръ) 2097

2) отъ народния представителъ Величко Кознички къмъ министъръ-председателя и министъръ на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно вдигането на военното положение въ Кюстендилския и Петричкия окръзи. (Развиване и отговоръ) 2098

3) отъ народния представителъ Христо Мариновъ къмъ министра на финансите — относно намаляване акциза за вината и да се позволи извазяването имъ на спиртъ. (Развиване отговоръ) . 2098

4) отъ народния представителъ Илия Георговъ къмъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно наложени глоби на нѣкои селяни отъ Видинския край. (Развиване и отговоръ) 2099

5) отъ народния представителъ Калоянъ Маноловъ къмъ министра на финансите (устно) — относно продажбата на занаятчийския инвентаръ за данъци (Развиване и отговоръ) 2099

6) отъ народния представителъ Стефанъ Пѣйчевъ къмъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве — относно изпълненията на полицейски органи на 13 априлъ т. г. въ въ с. Долна-Липница, Търновско. (Развиване и отговоръ) . 2100

7) отъ народния представителъ Цено Табаковъ къмъ министра на търговията, промишлеността и труда (устно) — за вземане мѣрки за облекчение занаятчийското производство. (Развиване и отговоръ) 2101

8) отъ народния представителъ Станю Латевъ къмъ министра на външнитъ работи и на изповѣданията — относно засвоени отъ ройската властъ недвижими имоти на жители отъ с. Юклии, Кеманларска околия, и раздаден на ромънци-колониисти. (Развиване и отговоръ) . . 2101

Законопроекти: 1) за измѣнение и допълненіе нѣкои членове отъ търговския законъ относно отсрочката. (Трето четене — приемане) 2102

2) за разрешаване на Столичната щина да сключи заемъ въ размѣръ 2.800.000 лѣтъ фонда „Обществени осигуровки“ при Министерството на търговията, промишлеността и труда. (Трето четене — приемане) 2112

3) за измѣнение закона за разрешаване на Шуменската, Поповската и Търновската градски общини да сключатъ земи. (Трето четене — приемане) 2112

Комисии парламентарни. Приеха се за членове както следва: по Министерството на народното просвѣщение, вмѣсто народния представителъ Димитъръ Мишайковъ, народниятъ представителъ Атанасъ Каишевъ; по Министерството на земедѣлието и държавнитъ имоти, вмѣсто народния представителъ Иванъ Харизановъ, народниятъ представителъ Димитъръ Христовъ; въ бюджетарната комисия, вмѣсто народния представителъ Георги Т. Данаиловъ, народниятъ представителъ Славейко Василевъ и вмѣсто народния представителъ д-ръ Кънчо Милановъ, народниятъ представителъ д-ръ Тодоръ Кулевъ; по Министерството на търговията, промишлеността и труда, вмѣсто народния представителъ Димитъръ Мишайковъ, народниятъ представителъ Цвѣтко Бобошевски; по Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве, вмѣсто народния представителъ Петко Стайновъ, народниятъ представителъ Рашко Маджаровъ; по Министерството на външнитъ работи и на изповѣданията, вмѣсто народния представителъ Григоръ Василевъ, народниятъ представителъ Иванъ Харизановъ и вмѣсто народния представителъ Петко Стайновъ, народниятъ представителъ Рашко Маджаровъ; въ комисията по провѣрка на изборитъ, вмѣсто народния представителъ д-ръ Кънчо Милановъ, народниятъ представителъ Момчо Дочевъ . . . 2112

Ефория „Бр. Евлоги и Христо Георгиеви“. За членъ на ефорията, вмѣсто народния представителъ Димитъръ Мишайковъ, който става министъръ на търговията, промишлеността и труда, биде избранъ народниятъ представителъ Рашко Маджаровъ 2113

Предложения: 1) за разрешаване на игумена на Св. Рилска обителъ да сключи новъ договоръ съ дружеството „Българска горска индустрия“ за концесионна експлоатация на рило-манастирскитъ гори. (Едно четене — продължение разискванията и приемане) 2113

2) за оправдаване на даденитъ залози за обезпечение износнитъ матии и други берии на добитъка отъ Родопитъ и Пиринъ-планина, който презъ есенъта на 1928 г. е билъ изкаранъ на зимна паша въ Бѣломорието. (Едно четене — приемане) 2114

Народно събрание — сесия. Писмо отъ Негово Величество Царя, съ което упълномощава министъръ-председателя А. Ляпчевъ да закрие отъ негово име третата редовна сесия на XXII-то обикновено Народно събрание. (Прочитане) 2114

Поправка на по-важни печатни грѣшки.

Стр.	Колона	Редъ	Напечатано	Да се чете
407	дѣсна	17 отдолу	„Ц. Цвѣтковъ“	„Т. Христовъ“
1227	лѣва	15 отгоре	„познаватъ“	„познава“
1235	дѣсна	24 отгоре	„пресърдце“	„присърдце“
240	дѣсна	30 отдолу	„мексимумъ“	„максимумъ“